

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**ANKARA İL MERKEZİNDE ÜRETİLEN
KÖSELE ÇANTALAR VE ÖZELLİKLERİ**

GİZEM PALALI

EL SANATLARI ANASANAT DALI

MAYIS 2020

**ANKARA İL MERKEZİNDE ÜRETİLEN KÖSELE ÇANTALAR VE
ÖZELLİKLERİ**

Gizem PALALI

DANIŞMAN Prof. Dr. Fatma YETİM

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

MAYIS 2020

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gizem PALALI

27.05.2020

ANKARA İL MERKEZİNDE ÜRETİLEN KÖSELE ÇANTALAR VE
ÖZELLİKLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Gizem PALALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Mayıs 2020

ÖZET

El sanatlarının en önemli değerlerinden biri olan dericilik çok eski bir sanat dalıdır. Tarihin en eski çağlarından beri insanlar dericilikle uğraşmış, üstünde durup geliştirerek ayakkabı, çanta, elbise gibi türlü eşyalar yapmışlardır. Kösele çanta insanlığın ilk zamanlarından beri vardır. Kösele çanta sektörü, dünya pazarındaki yerini koruması, yeni pazarlar oluşturması için uluslararası düzeyde çanta üretimi yapmak zorundadır. Bu hedeflere ulaşması da ancak kaliteli ve özgün tasarımların üretimiyle oluşacaktır. Çünkü gelişen dünyada teknolojinin kullanımının yanı sıra hedeflenen üretimin gerçekleştirilebilmesi iyi kalitede ve özgün tasarımların sağlanmasıyla mümkün olacaktır. Ankara il merkezinde üretilen kösele çantalar ve özelliklerinin incelendiği bu tezde, Ankara’da bulunan kösele ve kösele ürün satışı yapan işletme sahipleriyle görüşülmüştür. Ankara ilinde üretilen kösele çantaların fotoğrafları sunulmuş, çanta çeşitleri, boyut, araç gereç, teknik, renk, desen ve kompozisyonları incelenerek bilgi formları hazırlanmıştır. Araştırma bulgularına göre kösele çantalarda 32 ürün ele alınmıştır. Kösele çanta çeşitleri; el çantası, kol çantası, postacı çantası, evrak çantası ve portföy çanta olduğu tespit edilmiştir. Yüzey süslemede en çok boyama ve baskı tekniği uygulanmıştır. Kösele çantaların çoğunluğu kahverengi tonlarında ve bitkisel motifler kullanılmıştır.

Bilim Kodu : 40614
Anahtar Kelimeler : El sanatları, Deri işleri, Çanta, Kösele
Sayfa Adedi : 171
Danışman : Prof. Dr. Fatma YETİM
Orcid Kod :0000-0001-8312-9712

DECORATIVE PROPERTIES OF LEATHER (SIDE) BAGS IN THE
PRODUCTION WORKSHOPS IN ANKARA PROVINCE CENTER

(Master Thesis)

Gizem PALALI

GAZİ UNIVERSITY
ENSTITUTE OF FINE ARTS

May 2020

ABSTRACT

Leatherworking, one of the most important values of handicrafts, is a very old art branch. Since the earliest ages in history, people have been dealing with leather, and they have built and developed various items such as shoes, bags and dresses. The leathery bag has been around since the earliest days of humanity. The leather bag industry has to manufacture bags internationally in order to maintain its position in the world market and to create new markets. Achieving these goals will only occur with the production of quality and original designs. Because, besides the use of technology in the developing world, the realization of the targeted production will be possible by providing original designs with good quality. In this thesis, which examines the leather bags produced in the city center of Ankara and their properties, the owners of the leather and leather products in Ankara were interviewed. Photographs of leathery bags produced in Ankara were presented, and information forms were prepared by examining the bag types, size, tools, techniques, colors, patterns and compositions. According to the research findings, 32 products were handled in leathery bags. Leathery bag types; handbag, sleeve bag, postman bag, briefcase and portfolio bag. Painting and printing techniques are mostly applied in surface decoration. The majority of leathery bags are used in brown tones and floral motifs.

Science Code : 40614
Key Words : Crafts, Leather works, Bags, Leather
Number of Pages : 171
Advisor : Prof. Dr. Fatma YETİM
:0000-0001-8312-9712

TEŞEKKÜR

Çalışmam süresince desteğini esirgemeyen başta değerli danışmanım Prof. Dr. Fatma YETİM'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kösele ürünlerin yapımında kullanılan yüzey süsleme tekniklerinin gelecek nesillere aktarılması için çaba sarf eden, görüşme gerçekleştirdiğim işletme sahibi Alaaddin YANTIRA'ya desteklerini esirgemediği için teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın her döneminde desteklerini hiç esirgemeyen ve bana her zaman güvenen aileme, özellikle babaannem Döndü PALALI'ya, ablam Aysun PALALI'ya, babam Ercan PALALI'ya desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Ankara İli Hakkında Genel Bilgi.....	7
2.2. Dericilik Hakkında Genel Bilgi.....	8
2.2.1. Derinin tarihsel gelişimi	8
2.2.2. Derinin tanımı ve yapısı	9
2.2.3. Derinin işlenmesi	11
2.2.4. Hazırlama işlemleri	11
2.2.5. Sepileme (debagat) işlemleri	11
2.2.6. Bitirme (finisaj) işlemleri	12
2.2.7. Derinin çeşitleri ve özellikleri.....	12
2.2.8. Deri tekniklerinde kullanılan araçlar	15
2.2.9. Deri tekniklerinde kullanılan gereçler	28
2.2.10. Deri temel tekniklerini uygulama.....	31
2.2.11. Deri yüzey süsleme teknikleri.....	43
2.3. Deri Ürünlerin Bakımı ve Korunması	46
2.3.1. Deri ürünlerinin bakımı	46
2.3.2. Deri ürünlerinin temizliği	46

2.3.3. Deri ürünlerin korunması.....	47
2.4. Çanta Tanımı ve Çeşitleri	47
2.4.1. Çanta tanımı	47
2.4.2. Çanta çeşitleri.....	47
3. YÖNTEM.....	51
3.1. Araştırmanın Modeli.....	51
3.2. Evren ve Örneklem.....	51
3.3. Verilerin Toplanması	51
3.4. Verilerin Analizi.....	52
4. BULGULAR VE YORUMLAR	53
4.1. Kösele Çanta Yapım Analizi (Sırt Çantası Yapımı).....	53
4.2. Kösele Çantalara Ait Bilgi Formları.....	98
4.3. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	162
4.3.1.Kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme teknikleri	162
4.3.2. Kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitleri	162
4.3.3. Kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılım	163
4.3.4. Kösele çantalarda kullanılan desenlerin özelliklerine ilişkin dağılım	164
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	165
KAYNAKLAR.....	167
ÖZGEÇMİŞ.....	171

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 4.1. Kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme tekniklerine ilişkin dağılım.....	162
Çizelge 4.2. Kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitleri	163
Çizelge 4.3. Kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılım.....	163
Çizelge 4.4. Kösele çantalarda kullanılan desenlerin özelliklerine ilişkin dağılım	164

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 2.1. Derinin bölümleri.....	10
Şekil 2.2. Derinin yapısı.....	10

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 2.1. Ankara il haritası.....	7
Resim 2.2. Ayarlı zımba (Çarklı zımba).....	15
Resim 2.3. Biz	16
Resim 2.4. Bıçak	16
Resim 2.5. Bileği taşı.....	16
Resim 2.6. Çekiç	17
Resim 2.7. Çelik cetvel.....	17
Resim 2.8. Çelik kalem.....	17
Resim 2.9. Delgi zımba	18
Resim 2.10. Deri kesim bıçağı (Falçata)	18
Resim 2.11. Deri tıraş bıçağı.....	18
Resim 2.12. Eğe	19
Resim 2.13. Masat.....	19
Resim 2.14. Kalın fermuar açacağı	19
Resim 2.15. Fermuar kapatacağı (Basabas).....	20
Resim 2.16. Fermejüp, Zımba (Açık, Kapalı) Basma Aleti	20
Resim 2.17. Kargaburun	20
Resim 2.18. Keski	21
Resim 2.19. Kauçuk	21
Resim 2.20. Maket bıçağı	21
Resim 2.21. Mala	22
Resim 2.22. Makas	22
Resim 2.23. Mermer	22
Resim 2.24. Oyma kalem (Linol bıçağı)	23
Resim 2.25. Pense	23

Resim 2.26. Pergel.....	23
Resim 2.27. Rulet	24
Resim 2.28. Tel kesme pensi	24
Resim 2.29. Torna vida.....	24
Resim 2.30. Tokmak.....	25
Resim 2.31. Muşta.....	25
Resim 2.32. Fırça	25
Resim 2.33. Deri dikiş iğneleri	26
Resim 2.34. Deri dikiş makinası	27
Resim 2.35. Deri tıraş makinası	27
Resim 2.36. Şerit makinası	28
Resim 2.37. Freze makinası (Şerit makinası)	28
Resim 2.38. Kesme.....	32
Resim 2.39. Derinin İnceltilmesi (Tıraşlama).....	33
Resim 2.40. Deride Ek Yapma.....	34
Resim 2.41. Mukavva kullanarak birleştirme	35
Resim 2.42. Tela kullanarak birleştirme.....	35
Resim 2.43. Yapıştırarak kenar çevirme.....	36
Resim 2.44. Yapıştırarak kenar çevirme.....	36
Resim 2.45. Yapıştırarak kenar çevirme.....	37
Resim 2.46. Yapıştırarak kenar çevirme.....	37
Resim 2.47. Kıvrırma kenar	38
Resim 2.48. Kesme kenar	38
Resim 2.49. Kesme kenar	39
Resim 2.50. Kesme biye ile	39
Resim 2.51. Kıvrırma biye ile	39
Resim 2.52. Kıvrırma biye ile	40

Resim 2.53. İçten makine çekerek birleştirme	40
Resim 2.54. Kesme biyeyi makinada dikerek birleştirme	41
Resim 2.55. Biyeyi makine ile dikerek.....	41
Resim 2.56. Biyeyi makine ile dikerek.....	41
Resim 4.1. Kalıp çıkarma	54
Resim 4.2. Kalıp kesme	55
Resim 4.3. Körük ve sap kısımlarının kesilmiş hali.....	56
Resim 4.4. Kösele nemlendirme	57
Resim 4.5. Kraft uygulanması.....	58
Resim 4.6. Köseleye kraft yapılmış hali.....	59
Resim 4.7. Köseleye cila atma	60
Resim 4.8. Köseleyi boyama	61
Resim 4.9. Kösele parçalarının boyanmış hali.....	62
Resim 4.10. Köselenin zımparalanışı	63
Resim 4.11. Köselenin zımparalanmış hali	64
Resim 4.12. Köseleye zımpara işleminden sonra cila uygulanması	65
Resim 4.13. Ön kapak kısmına toka takılması.....	66
Resim 4.14. Ön kapak kısmına tokaların takılmış hali.....	67
Resim 4.15. Kapak kısmının arkadan görünüşü	68
Resim 4.16. Kapak kısmının bitmiş hali.....	69
Resim 4.17. Ana gövdenin zedelenmesi.....	70
Resim 4.18. Körük kısımlarının derbilenmesi	71
Resim 4.19. Ana gövdeye körük kısmının yapıştırılması.....	72
Resim 4.20. Körük kısımlarının makinede dikimi	73
Resim 4.21. Ana gövdeye kapak kısmını birleştirme.....	74
Resim 4.22. Kapak kısmının ana gövdeye sabitlendikten sonraki hali	75
Resim 4.23. Ana gövdenin arkasına derbi sürülmesi	76

Resim 4.24. Yan körüklerin yapıştırılması	77
Resim 4.25. Yan körüklerin yapıştırıldıktan sonraki hali.....	78
Resim 4.26. Fermejüple çantayı tutturma.....	79
Resim 4.27. Çarklı zımba ile delme işlemi.....	80
Resim 4.28. Çarklı zımba ile deldikten sonraki hali	81
Resim 4.29. Çantayı sıırım iple dikme işlemi	82
Resim 4.30. Çantanın elde dikilmiş hali.....	83
Resim 4.31. Çantanın elde dikilmiş hali.....	84
Resim 4.32. Sap kesimi	85
Resim 4.33. Arka tokaların takılması	86
Resim 4.34. Fermejüpleri takmak için delik açma işlemi	87
Resim 4.35. Fermejüplerin takılması.....	88
Resim 4.36. Ön kapak kısmına toka yerleştirme işlemi	89
Resim 4.37. Ön kapak kısmına toka takıldıktan sonraki görünümü	90
Resim 4.38. Ön kapak kısmına tokanın takılması	91
Resim 4.39. Çantanın ön yüzünden görünümü	92
Resim 4.40. Çantanın arka yüzünden görünümü	93
Resim 4.41. Çantanın yan tarafından görünümü.....	94
Resim 4.42. Çantanın bitmiş hali	95
Resim 4.43. Çantanın arkadan bitmiş görünümü	96
Resim 4.44. Çantanın yandan bitmiş görünümü	97

1. GİRİŞ

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan el sanatları, bulunduğu toplumun yaşayış özelliklerine ve doğa koşullarına uygun gelişmeler göstererek belirli bir kültürün özelliklerini yansıtır hale gelmiştir.

Dericilik, ilkçağlarda insanların tabiat şartlarına karşı koymak amacıyla, örtünme ve barınma ihtiyaçlarıyla ortaya çıkmıştır. Derinin sanat ürünü olma özelliği ise insanların deriyi işlemeyi keşfiyle başlamıştır. Böylece deri ürünler insanoğlunun evrimine paralel olarak giyimden, çadıra dekorasyondan sanat eserlerine kadar sayısız alanda yerini almıştır (Kanbay, 1993, s. 208).

Dericiliğin ve deri sanatının ilerlemesinde ve yayılmasında Türklerin özel bir yeri olduğu bilinmektedir. Türkler deriyi işleyip ihtiyaca cevap verebilecek fonksiyonlar kazandırmıştır. Orta Asya'dan çok zengin bir deri teknolojisi ile yayıldıkları tespit edilmiştir. Orta Asya'da Hun Pazırık kurganlarından çıkarılan keçenin yanında aplike hayvan motifleri ile benzeri deriden eğer örtüleri, yaygılar, kap-kacak ve özellikle kırmızı tulumları, madeni aplike kemerler, deri elbiseler ile kenarları kürklü kaftan ve çizmeler, savaş araç gereçleri, derinin kullanım alanları ve süslemeleri hakkında bilgi vermektedir.

Türklerin Orta Asya'da başlayan dericilik zanaatı, batıya göçle Anadolu'ya taşınarak gelişimine devam etmiştir. Bu uzun süreç içinde sosyokültürel yapıya bağlı olarak derinin kullanım alanları genişlemiş ve tasarımları da çoğalmıştır.

Osmanlılar döneminde altın çağını yaşamış olan deri sanatı, özellikle saray atölyelerinde, saray için üretilen deri örneklerinde üstün başarı göstermiştir. İnce işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkati çeken bu örnekler, kitap kapları, hurçlar, değişik sandıklar, kaseler, giyim eşyası, kalkanlar, eyer ve at koşum takımları, kesici alet kılıfları, kapı perdeleri, karagöz figürleri, kemerler, çantalar vb. gibi eserlerdir. Osmanlı döneminden günümüze ulaşan ve her biri ayrı bir sanat haline gelen ciltler, kültür ve sanat değeri açısından kalıcı ve anlamlı belgelerdir. Bugün bu eserler yurt içi ve yurt dışı müzelerinde sergilenmektedir.

Eskiden kendine özgü nitelikler taşıyarak yapılmış deri ürünlerinin yanı sıra günümüzde de deri ürünler insanların yaşadığı mekandan, günlük kullanım eşyasına ve giyimine kadar her alana girmiştir. Bunlar; çanta, kemer, fotoğraf çerçevesi, büro malzemesi, yastık gibi aksesuar dışında fonksiyonel eşya olarak; tablo, duvar panosu, saat, şişe ve bardak zarfı, vazo ve saksı kılıfı, abajur, mask ve heykel, hem ofis hem de ev dekorasyonuna uygun mobilyalar vb. örneklerdir.

Günlük hayatta giderek daha sık kullanılan deri, mobilya gruplarından sonra moda dünyasında, giyim eşyası ve aksesuarında ön plana çıkmaya başlamıştır. Moda tasarımcıları ve giyim alanında çalışan uzmanların deriye çeşitli yöntemlerle renk, parlaklık desen ve baskı gibi özellikler kazandırabilmesi, derilerin bir ipek kumaş kadar ince ve yumuşak biçimde işlenebilmesi, kumaşa göre daha kolay temizlenmesi ve temiz bir malzeme olması nedeniyle tercih edilmektedir.

Son yıllarda deri ürünler, yumuşaklığı ile kolay şekil alabilmesi, kullanışlılığı, koruyuculuğu, renk ve kokusuz olma özelliklerinin bulunması nedeniyle iç ve dış pazarlarda büyük ilgi ile karşılanmaktadır. Ayrıca ülkemizde deri işçiliğinin diğer ülkelere göre daha ucuz olması da dış ülkelerin talebini artıran bir diğer unsurdur.

Bu olumlu özellikleri ile ülke ekonomisine büyük katkı sağlayan deri ürünler, aynı zamanda gelenek ve görenekleri yansıtan kültürü geçmişten geleceğe taşıyan bir sanat kolu olmasıyla da önemlidir.

Deri eşya ve aksesuarı el yapımı ve fabrikasyon olmak üzere iki boyuta sahiptir. Fabrikasyon ürünler; deri konfeksiyon, çanta, saraciye ve kürk yapımı gibi sektörlere ayrılan büyük bir sanayidir. El yapımı deri ürünler ise, eskiden Anadolu'nun pek çok yöresinde ata sanatı olarak yürütülen ve babadan oğula geçen bir zanaat dalı iken günümüzde eskisi kadar yoğun olamamakla beraber bir kaç ilde halen sürdürülmektedir.

Ülkemiz dericiliği, hammadde ithal edip, mamul deri ihracatı yapan bir özelliğe sahiptir. Türk deri sanayi belli bölgelerde yoğunlaşmış ve küçük işletmeler hâkim durumdadır. Türkiye dericiliğine sektörel bazda bakıldığında, üretim ve ihracat

bakımından deri konfeksiyonun ilk sırada bulunduğu görülmektedir. Çanta sektörü ve saraciye bu sektörü takip etmektedir.

Tezin konusunun seçimi, Ankara'daki kösele çanta sektörü olup, günümüze kadar ulaşan eserler, malzemesine göre farklılıklar göstermektedir. Bu durum deri (kösele) ürünlerin çeşitliliği açısından önemlidir. Bu bilgilerle birlikte Ankara'da bulunan ustalarla görüşülerek, ustalara ait ürünler incelenmiş ve araştırmaya konu olmuştur. Bunun yanı sıra kaliteli, sağlıklı ve özgün çantaların süsleme özellikleri tanıtımı yapılmıştır.

Problem durumu

İnsanlar beğenilme güdüsü ile süsü ve süslenmeyi sevmiş ve bunun için daima yenilik peşinde koşmuştur. Giydiği ve kullandığı eşyaları dikerken bezemek ve süslemek amacından el işlemleri doğmuştur.

Önceleri ihtiyacı karşılamak amacıyla, basit araç gereçlerle yapılan bu süslemeler zamanla birer sanat haline gelmiştir. Bu tarihsel süreç içinde, özellikle endüstrileşme ve toplumsal değişimler sonucu el işçiliği zamanla unutulmaya, yok olmaya başlamıştır.

Üretim faaliyetlerimizin mekanize olmasında makinenin, el işçiliğinin yerini alması hızlı bir gelişme gösterirken, el sanatlarında alet ve malzemenin geliştirilmesi aynı hızda gelişme göstermemiştir. Bu yavaşlık, ihtiyaçlarını el becerileriyle karşılamaya çalışanların ekonomik güçlerinin zayıf olmasının yanında makine ve aletlerin el hünelerini gölgelemesini istemekten de kaynaklanmaktadır.

El sanatları ürünlerinin daha önce sahip olduğu birçok güzel özellikleri, günümüzde kaybetmeye başlaması giderek bozularak gündeme getirmektedir. Genel çizgileri içinde el sanatları ürünlerinde, hammaddede, üretim tekniği, desen ve pazarlama tekniklerinde yozlaşma görülmektedir. (Özdemir, 2004, s.9).

Günümüzde çanta ihtiyacının yanı sıra, süslenme amacıyla alan/tüketici, bir itibar aracı olarak gören, tasarım zevkini ön planda tutan tüketiciler marka ile birlikte

süslemeli ürünlere yönelmeye başlamıştır. Bu da özgün tasarıma sahip çanta kullanımı konusunda önemli bir potansiyel yaratmıştır. Tasarım ve süsleme özelliklerine önem verilmesi ve firmaların bu konuda bilinçlenmesi, Türk deri sektörünün geleceği açısından da yararlı olacaktır. Bu konuda literatürde eksiklik olduğu görülmüştür. Ankara İl Merkezinde Üretilen Kösele Çantalar ve Özelliklerinin incelenerek bu konuda veri oluşturulması, belgelenmesi amacıyla bu araştırma yapılacaktır.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Ankara il merkezinde üretim atölyelerinde bulunan deri (kösele) çantaların ham madde, araç gereçler, üretiminde kullanılan teknikler, yapım aşamaları, renkleri, kompozisyon özelliklerinin incelenmesidir.

Araştırmada genel bir bakış açısıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Kösele çanta çeşitleri nelerdir?
- Kösele çanta yapımında kullanılan araç-gereçler nelerdir?
- Kösele çantanın yapım teknikleri nelerdir?
- Kösele çanta yapımında uygulanan yüzey süsleme teknikleri nelerdir?
- Kösele çantalarda kullanılan motif ve renk özellikleri nelerdir?

Araştırmanın önemi

El sanatları bir ülkenin kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. Anadolu’da yaşamış pek çok uygarlığın kültürü, Türklerin yerleşmesinden sonra yeni bir sentez içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu nedenle Türk el sanatlarının kökleri çok eskilere dayanmakta ve sosyokültürel açıdan önem taşımaktadır.

Bireylerin günlük hayatlarını sürdürebilmeleri ve bazı ihtiyaçlarını giderebilmeleri için yaptıkları etkinlikler ile el sanatları oluşmuştur. İhtiyacın çeşidi arttıkça toplumların sosyal seviyeleri değişip geliştikçe sanatın alanları genişlemiş ve teknikleri değişmiştir. Bu alanlardan biri de dericiliktir. Dericilik çok eski bir sanat dalıdır. Dericilik geçmişten günümüze ülkemizin dört bir yerinde çok çeşitli

ürünleriyle var olmaktadır. Ülkemiz ekonomisinde hayvancılık önemli bir yer tutmaktadır. Hayvan derilerinin işlenmesi sonucu yapılan kösele çantaların önemi büyük olup, sağlam ve uzun ömürlü olmaları önemli bir etkidir. Tüketicilerin istek ve ihtiyacına göre ayrıca moda göre sürekli yenilik gösterip çeşitlilik sağlamaktadır. Kösele çanta insanoğlunun ihtiyacını karşılayan vazgeçilmez bir çeşittir. Deri kullanımının kolay olması ve her türlü dış etkiye karşı dayanıklı olması el sanatları içinde oldukça geniş bir yerinin olmasına neden olmuştur.

Türkiye'nin coğrafi yapısından dolayı hayvancılık oldukça yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Bundan dolayı dericilik oldukça gelişmiştir. Doğada bulunan bu hammaddelerin ürüne çevrilerek değerlendirilmesini sağlamak/inceleme açısından bu araştırma önemlidir.

Büyük sermaye ve tesis gerektirmeyen el işlemlerinin, bütün bu özellikleri göz önünde tutulursa, turistik eşya üzerine uygulanarak üretilmesi ve pazarlaması için verilecek eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Geçmişten günümüze gelen birçok el emeği ürün maalesef azalarak bugünlere gelmektedir. Bu ürünlerin arasında kösele çantalar da vardır.

Bu araştırma ile kösele çantalar incelenerek belgelenmekte, kösele çantaların gelecek nesillere aktarılması sağlanmaktadır. Kösele çantanın tanıtılması, çeşitlerin belirlenmesi ve el sanatlarının içindeki yeri, kösele çanta sanatının tanıtılması ve çantacılığın gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Araştırmanın varsayımları

1. Araştırma kapsamında kişilerden sağlanan bilgiler, yöntem ve teknikler geçerli ve güvenilirlerdir.
2. İncelenen ürünler evreni temsil niteliğine sahiptir.
3. Araştırmada hazırlanan bilgi formları, araştırma amacına uygun yeterlidir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırma Ankara il merkezi ile sınırlıdır.

Araştırma Ankara il merkezinde üretilen ve pazarlanan kösele çanta yapan firmalarla sınırlıdır.

Araştırma kösele çanta ve süsleme özellikleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Ak deri: Üstüne yazı yazılabilecek şekilde ponza taşıyla özenle perdahlanmış ceylan, koyun ve keçi derisidir. Özellikle yazı yazmak ve resim yapmak için kullanılır (Koyunlu, 1986, s. 26).

Deri: Hayvan vücudunu tüy, kıl ve pulla kaplayan örtüdür (Gökçesu, 1995, s. 4).

Kolaj: Yapıştırma resim olarak bilinmektedir. Gazete, afiş, etiket, fotoğraf gibi basılı malzemelerle ayna, kumaş gibi nesnelerin kesilip tuvale yapıştırılmasıdır. Bir başka deyişle bir resmin bünyesinde uygun olarak yapıştırılan çeşitli kağıt parçalarıdır (Anonim,1997).

Motif: Süslemede bütünü oluşturan parçalardan her birine verilen addır (Turani, 1993, s. 150).

Mumlu iplik: Boyandıktan sonra dayanaklığını artırmak için balmumu sürülmüş, keten ya da pamuklu ipliktir (Akalin, 1993, s. 241).

Tabakhane: Ham derinin mamul hale getirildiği fabrikaya denir (Kanbay, 1993, s. 86).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ankara İli Hakkında Genel Bilgi

Resim 2.1. Ankara il haritası (İnternet 1)

Ankara, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında, 39° 57' kuzey enlemi ve 32° 53' doğu boylamı arasında bulunan Ankara'nın doğusunda Kırşehir ve Kırıkkale, batısında Bilecik-Eskişehir, kuzeyinde Çankırı, kuzeybatısında Bolu, güneyinde Konya ve Aksaray illeri yer almaktadır. Göller dışında 24.521 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümü içerisinde % 3,19'luk bir paya sahiptir. Rakımı, ortalama 830-890 metre dolayındadır.

Dağlık ve ormanlık Kuzey Anadolu ile kurak Konya Ovası arasında yer alan Ankara, Kızılırmak ve Sakarya Nehri ve havzaları ile çevrilmiş olup, kuzey ve kuzeybatısındaki dağlar yer yer ormanlık alanlarla kaplıdır.

İlin, en yüksek noktasını 2.015 m. yüksekliğindeki Işık Dağı, en geniş ovasını 3.789 km²'lik yüzölçümü ile Polatlı Ovası, en büyük gölünü yaklaşık 490 km²'lik yüzölçümü (il içi) ile Tuz Gölü, en uzun akarsuyunu yaklaşık 151 km'lik (il içi) uzunluğu ile Sakarya Nehri, en büyük barajını 83,8 km²'lik yüzölçümü ile Sarıyar Barajı oluşturmaktadır (İnternet 2).

İlin barajları; Eğrekkaya, Sarıyar, Kesikköprü, Çubuk-1, Çubuk-2, Kayaş Bayındır, Kurtboğazi, Çamlıdere, Asartepe, Hirfanlı, Akyar'dır.

İlin başlıca akarsuları; Kızılırmak, Sakarya Nehri, Ankara Çayı, Kirmir Çayı, Ova Çayı ve Balaban Çayı'dır. Başlıca gölleri; Tuz Gölü, Mogan Gölü ve Eymir Gölü'dür. Geniş arazi yapısı itibarıyla güneyde step, kuzeyde ılıman ve yağışlı bir iklim tipinin görüldüğü Ankara'da genel olarak yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları soğuk ve az yağışlı karasal iklim tipi görülmektedir.

2.2. Dericilik Hakkında Genel Bilgi

2.2.1. Derinin tarihsel gelişimi

Deri, insanların var olmalarından itibaren taş ve ağaçtan sonra kullandıkları ilk doğal kaynaklardandır.

İlk çağlarda göçebe olarak yaşayan ve avcılık yaparak hayatlarını sürdüren insanlar, avladıkları hayvanların kemiklerinden aletler yapmış ve soğuktan korunmak içinde postlarını kullanmışlardır.

Deriyi kullanmaya başladıkları andan itibaren çabuk bozulma özelliğini önleyici tedbirler için araştırmalar yapan insanlar, bu araştırmalar sonucunda; ham deriyi bitki ve yağlarla işleme tabi tutarak, istedikleri özellikte deri elde etmeyi başarmışlardır. Derileri tabaklama yollarından biri olan 'yağla sepileme' metodunun uygulanması M.Ö. 8000 yılına kadar götürmek mümkündür.

"Yüz binlerce yıllık geçmişi olan deri kültürünün ilk izlerine M.Ö. 20 bin yıla tarihlenen duvar resimlerinde rastlanmaktadır" (Kanbay, 1993, s. 82).

"Türklerin dericiliğin ve deri sanatının ilerlemesinde ve yayılmasında özel bir yeri olduğu tarih içinde belirlenmiştir. İslamiyet'ten önceki yaşamda torba, at koşumları, çadır, çizme, ayakkabı gibi gündelik kullanım eşyaları dayanıklı ve kolay taşınabilen deriden yapılmıştır (Sözen, 1993, s. 291).

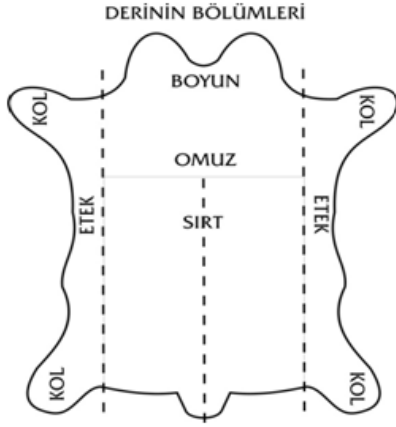
“Orta Asya’da göçebe yaşamın gereği olarak kullanılan çadır, yerleşik toplum düzenine geçildiğinde de avcılık ya da yapılan uzun savaşlar nedeniyle kullanımına devam edilmiştir. Keçe veya deriden yapılan çadırlarda applike çalışmaları yüzey süslemelerinde kullanılmıştır” (Görür, 2007, s. 49).

Türklerin Anadolu’ya yerleşmesiyle beraber dericilik alanında ileri düzeyde gelişmeler yaşanmıştır. “Ahilik Teşkilatı” Ahi Evran öncülüğünde Anadolu Selçuklular döneminde kurulmuştur. Ahilik kurumunun gelişmesiyle dericilik sanatı en parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı döneminde deri sanatı gelişerek pek çok eşya ve ürün sergilenmiştir. Osmanlı döneminde Türkler deriyi günlük yaşantılarında rahatlıkla kullanmışlardır. Topkapı Sarayı’nda günümüzde de sergilenen XVI –XIX. Yüzyıla ait pek çok ayakkabı, çizme, terlik, gümüş kabartmalarla işlenmiş deri kaşıkliklar, sırma işlemeli sahan kapakları, matara, kupa, şamdan altlıkları işçilik, teknik ve süsleme açısından kendisine hayran bırakan ürünlerdendir (Çiçek, 2010, s. 19).

2.2.2. Derinin tanımı ve yapısı

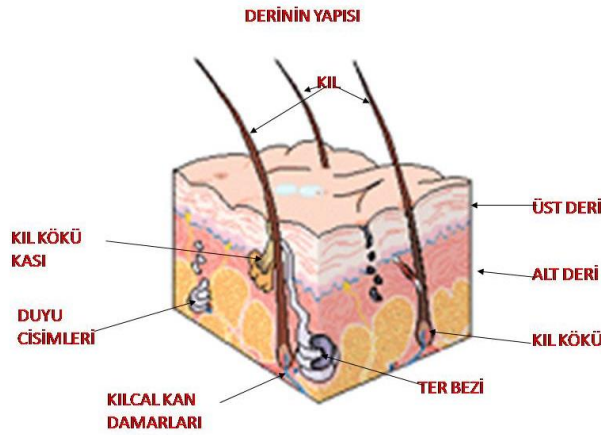
Deri; hayvan vücudunu tüy, kıl ve pullarla kaplayan örtüdür. Hayvanın vücudunu dış etkene karşı koruyan deri; ırk, cins, yaş, mevsim, beslenme ve bakım şartlarına göre yapısında değişiklikler gösteren bir özelliğe sahiptir.

Hayvanlardan yüzülen ve tabakhanelerde işlenmeye hazır olan baş, kuyruk ve bacaklarla birlikte bir bütün oluşturan deriye “ham deri” belli bir amaç için işlenerek, kullanılır duruma getirilen ham deriye ise “mamul deri” denilmektedir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Derinin bölümleri (İnternet 3)

Diğer dokular gibi, deri de çeşitli hücre birimlerinden oluşmuştur. Derinin yapısı incelendiğinde genel olarak üç tabakadan oluştuğu görülmektedir (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Derinin yapısı (İnternet 4)

Üst deri (Epidermis): Genel olarak toplam deri kalınlığının % 1'ini oluşturmaktadır. Üst tabaka epiderm, kürklü deri yapılmayacaksa, derinin işlenmesi sırasında atılmaktadır.

Öz deri (Corium): Üst derinin altında yer alır ve genel deri kalınlığının % 85'ini oluşturur. Orta tabaka olan öz deri, deri imalatında yararlanılan ve lif demetlerinden oluşan bir bağ dokudur.

Alt deri (Subcutis): Derinin en alt tabakasıdır ve derinin % 15'ini oluşturmaktadır. Gevşek örgülü bir bağ dokudan oluşan bu tabaka kullanılmamaktadır. Tutkal ve

hayvan yemi olarak değerlendirilir. Bünyesinde su, protein, yağ, mineral, tuz içeren derinin en önemli maddesi; derinin temel taşı olan proteinlerdir. Bunlar deriye esneklik kazandırarak, yırtılmamasını sağlar. Hayvanlarda elde edilen ham deriler dört grupta toplanmaktadır. Bunlar:

- Büyükbaş hayvan derileri: Manda, inek, öküz, düve, boğa, malak ve dana derileri.
- Küçükbaş hayvan derileri: Koyun, kuzu, keçi, oğlak ve süt danası derileri.
- Hayvan ve kürk derileri: Kurt, kunduz, tilki, tavşan, sansar, sincap, yaban kedisi, kokarca, merinos, karagül, süt danası, tay, yılan, timsah vb. derileri.
- Diğer hayvan derileri: At, deve, merkep, yaban domuzu vb. derileridir.

2.2.3. Derinin işlenmesi

Deri, hayvandan yüzüldüğü andan itibaren ısı ve mikroorganizmaların etkisiyle kokması ve bozulmasının engellenmesi amacıyla; tuzlama, kurutma veya her ikisinin karışımı bir ön işlemten geçirilmektedir. Kullanılacağı alana göre istif ve ayrımı yapılmaktadır.

Ham deri depolarındaki deriler ağırlıklarına, kalite ve türlerine göre sınıflandırıldıktan sonra, mamul hale gelebilmesi için, bir seri işlemten geçirilir. Bu işlemler başlıca; hazırlama, sepileme ve bitirme (finisaj) işlemleri olarak gruplandırılmaktadır (İnternet 5).

2.2.4. Hazırlama işlemleri

Tabakhaneye gelen deriler dolap, pervane veya havuzlar içerisinde kimyasal maddeler ile işlem görür. Bunun sonucunda derilerden yağ ve kıllar ayrışır. Ayrışan yağ ve kıllar temizlenir. Daha sonra bol su ile yıkanır.

2.2.5. Sepileme (debagat) işlemleri

Deriyi bozulmaya karşı dayanıklı ve kullanılabilir hale getirmek için sepi maddelerinin deri içine emdirilmesine sepileme denir. Sepileme işlemlerinden geçen deriler; eğilip-bükülme, elastikiyet, kokuşmaması gibi karakteristik özellikler

kazanırlar. Sepileme işlemi dört grupta toplanır. Bunlar organik sepi, madensel sepi, sentetik sepi ve karışık sepi adını alır.

2.2.6. Bitirme (finisaj) işlemleri

Kurutulan deriler homojen bir nem dağılımına getirilir. İskefe makinesinde açılır yumuşatılır. Gerekirse sırcası zımparalanır. Daha sonra yüzey örtücü boyalar tatbik edilir, cila yapılır. Sepilenen deriyi işlenebilir duruma getirinceye kadar yapılan işlemlerin tümüne bitirme (finisaj) işlemi denir. Bitirme işlemi derinin çeşidine ve kullanılacağı yere göre farklılıklar gösterir. Daha sonra deriler kalitelerine göre ayrılır ve ölçümleri yapılarak satışa hazırlanır.

2.2.7. Derinin çeşitleri ve özellikleri

Deri, kalitesine ve kullanılacağı yere göre finisaj aşamasında işlem görmekte ve bunun sonucunda çeşitli isimler almaktadır. Bunlar:

Kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden elde edilen sert, sıkı, tutumlu ve tabii renkte derilerdir.

Sabunlu kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden sonra belirli oranda yağlanmış ve yüz tarafı perdahlanmış olan tabii renkte, yumuşak tutumlu, elastiki bir köseledir. Tabii renkli ve boyanmış sabunlu kösele çeşitleri mevcuttur.

Kromlu kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin krom tuzları ile sepilenmesinden sonra yağlı veya yağsız olarak yapılan beyaza yakın renkte, bükülebilir bir köseledir.

Kayışlık kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden sonra özel surette yağlanmasıyla elde edilen kropon halinde, tabii renkte ve sıkı tutumlu bir köseledir.

Meşin: Koyun ve keçi derilerinin türlü usullerle sepilenmesinden elde edilen tabii renkte veya boyanmış, ince, yumuşak, elastiki derilerdir. Ayakkabı astarı, dekoratif ürünlerin yapımı ve ciltçilikte kullanılır.

Sahtiyan: Keçi derilerinin işlenip türlü usullerle sepilenmesinden elde edilen tabii renkte veya boyanmış, yumuşak derilerdir.

Maroken: Küçükbaş hayvan derilerinin bilhassa keçi derisinin sepilenmesiyle elde edilir. Daha sonra çok açık renk olduğundan, istenilen renge boyanır. En önemli özelliği yüzeyinin girintili çıkıntılı olmasıdır. Yüzeyindeki bu görüntü baskı ile yapılır.

Domuz derisi: Çok sağlam, kendinden desenli, lüks ve dayanıklı bir deridir. Çanta bavul, giysi yapımında kullanılmaktadır.

Davul derisi: Dana, domuz ve eşek derileri, kılları ve yağları temizlendikten sonra sünger taşı ve tebeşir tozuyla ovulur, gerilerek havada kurutulur. Şeffaf ve sert bir hale gelen deri müzik aletleri ve dekoratif süslemelerde kullanılır.

Ak deri: Ceylan, koyun ve keçi derilerinin ponza taşıyla temizlenip, kağıt gibi düz ya da pürüzsüz bir hale getirilmesiyle elde edilir. Kağıt bulunmadan önce, uzun zaman saklanması gereken kitaplar çoğunlukla bu deri üzerine yazılırdı. Bugün müzelerimizde ceylan derisi üzerine yazılmış bir çok değerli kitap vardır.

Rugan: Büyük ve küçükbaş hayvan derilerinden elde edilir. Derinin bir yüzü cilalanmaktadır. Parlak ve yumuşak olması ayrıca suyu geçirmemesi en önemli özelliğidir. Zamanla yüzeyinin çatlaması istenmeyen özelliklerdendir. Ayakkabı, çizme, kemer ve konfeksiyon sanayiinde kullanılır.

Süet: Genç sığır, dana, malak derileriyle keçi, oğlak, koyun ve kuzu derilerinin kromlu tuzlarla serpilmesinden elde edilen yumuşak, kadife tutumlu, çeşitli renklerde derilerdir. Sığır, süet, dana süet, malak süet, keçi ve oğlak süet gibi tipleri vardır.

Güderi: Geyik, ceylan, karaca bazen de keçi ve koyun derilerinin yağla serpilmesinden elde edilir. Çok yumuşak tutumlu ince derilerdir. Cam silme, temizleme işleminde ve ayrıca giysi, eldiven yapımında kullanılır.

Kürk süet: Koyun postlarından elde edilir. Derinin her iki yüzü aynı anda tabaklama işlemi görür, iki yönlü değerlendirilir.

Vaketa: Büyükbaş hayvan derilerinden sepilendikten sonra yağlamak ve sırça tarafı perdahlanmak suretiyle elde edilen tabii renkte veya sırçadan boyanmış yumuşak tutumlu derilerdir. Tabii renkli, boyanmış ve saraciyelik gibi tipleri vardır.

Vidala: Büyükbaş hayvan derilerinden krom tuzları ile sepilenmesinden elde edilen, türlü renklerde ve yumuşak tutumlu derilerdir. Çanta, kemer ve ayakkabı yapımında kullanılır.

Glase (şevro): Oğlak ve kuzu derilerinin sepilenmesinden elde edilen, yumuşak tutumlu ince ve zarif derilerdir. Eldiven, çanta ve yumuşak kadın ayakkabısı yapımında kullanılır.

Napa: Küçük ve büyükbaş hayvan derilerinin genellikle krom tuzuyla sepilenmesiyle elde edilir. Sırçası düzgün veya tanecikli, ince, yumuşak, esnek ve mukavemetli, çeşitli renkleri olan derilerdir. Kuzu napa, koyun napa, keçi napa, dana napa, sığır napa, domuz napa gibi çeşitleri vardır.

Nubuk: Genç sığır derilerinden krom sepilemesi yapılarak elde edilen ince ve yumuşak tutumlu derilerdir. Sırça yüzleri hafif zımparalanmıştır.

Fantezi deriler: Antilop (ceylan), yılan, timsah, kertenkele derilerinin yağla sepilenmesi ile elde edilen derilerdir. Çanta, kemer, ayakkabı, giyim eşyaları ve çeşitli aksesuarlarda kullanılır. Bu derilerden yapılan eşyalar pahalı fakat son derece dayanıklıdır.

Yapay (suni) deriler: Dış görünümü bakımından tabii deriye benzer suya karşı dayanıklıdır. Mobilyacılıkta, ayakkabı, bavul, çanta, cilt vb. eşyaların yapımında kullanılır.

Yapay deri yapmak için deri artığı pamuklu dokumalar, bitkisel lifleri çuha gibi maddeler, kauçuk, selüloz asetatı gibi kimyasal maddelerle yoğurulur, sıkıştırılır

bazen bunlar bir kumaşın üzerine yapıştırılarak ince tabakalar haline getirilir. Böylece hangi deri çeşidine benzetilmek istenirse ona benzer şekiller basılır.

Derilerin yumuşak veya sert oluşu sepilemede kullanılan kimyasal maddelerin oranı ile ilgilidir. Derinin eski zamanlardan günümüze kadar pek çok alanda kullanıldığı görülmektedir. Günümüzde dericilik sektörü dört ana grupta faaliyet göstermektedir.

Deri imalat sanayii; krom veya bitkisel sepileme görmüş deriler ile yarı mamul ve mamul deriler içerir.

Deri konfeksiyon sanayii; ceket, pantolon, palto, tayyör, etek, tunik, şort yelek, şapka ve eldiven gibi giysi imalatını kapsar.

Kundura sanayii; ayakkabı, bot, çizme, terlik, sandalet, gibi imalatı içerir.

Saraciye ve diğer deri sanayii; çanta, bavul, cüzdan, kemer, eyer takımı, koşum takımı, futbol topu, bazı sanayilerde kullanılan kayış, ve benzeri yardımcı malzemeler ile deri artıklarından elde edilen tutkal, jelatin, hayvan yemi, endüstriyel yağ ve benzeri imalatları kapsar.

2.2.8. Deri tekniklerinde kullanılan araçlar

Deri tekniklerinde kullanılan araçlar, el aletleri ve makineler olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

El aletleri

Bir işte veya bir sanatta kullanılan el araçlarına verilen isimdir. İnsan, aleti çalıştıran harekete geçiren güçtür. Başlıca el aletleri şunlardır:

Resim 2.2. Ayarlı zımba (Çarklı zımba)

Ayarlı zımba (çarklı zımba): Çanta, kemer, ayakkabı vb. yapımında deriye istenilen büyüklükte delikler açmada kullanılan ve bir eksenin döndürdüğü, penseye benzer araç (Resim 2.2). Deride özellikle kenar birleştirme ve düzey süslemelerde kullanılmaktadır.

Resim 2.3. Biz

Biz: Deri işlerinde dikiş yapılırken iğne geçirilecek yeri delmek için kullanılan ağaç saplı, ucu sivri, çelikten yapılmış bir alettir (Resim 2.3).

Resim 2.4. Bıçak

Bıçak: Bir sap ve ona bağlı madeni bölümden oluşan araç (Resim 2.4).

Resim 2.5. Bileği taşı

Bileği taşı: Kesici araçları bilemeye yarayan ince taneli çok sert bir taş (Resim 2.5)
Değişik şekilleri mevcuttur.

Resim 2.6. Çekiç

Çekiç: Çivi çakmak, madenleri dövmek, şekil vermek gibi işlerde kullanılan, bir sap ile dövecek madeni bölümünden oluşan alet (Resim 2.6).

Resim 2.7. Çelik cetvel

Çelik cetvel: Üzerinde ölçü birimleri işaretlenmiş, çelik metalden yapılmış, uzunluk ölçmeye, doğru çizgileri çizmeye yarayan ve deriyi düzgün kesmede kullanılan alet. 30cm, 50cm, 100cm uzunlukta olanları mevcuttur (Resim 2.7).

Resim 2.8. Çelik kalem

Çelik kalem: Deri yüzeyi süslemede kullanılan, uç kısmının yüzeyi çeşitli kabartma desenlerle bezenmiş metal çubuk (Resim 2.8).

Resim 2.9. Delgi zımba

Delgi zımba: Tahta, taş, deri vb. üzerinde delik açmaya yarayan, çekiçle vurularak kullanılan çelik alet. Çeşitli şekil ve büyüklükte uçları mevcuttur (Resim 2.9).

Resim 2.10. Deri kesim bıçağı (Falçata)

Deri kesim bıçağı (falçata): Köselede özellikle büyük parçaların kesiminde ve deriyi tıraşlamada kullanılır (Seyhan, 1993, s. 240) (Resim 2.10).

Resim 2.11. Deri tıraş bıçağı

Deri tıraş bıçağı: Tek parçadan oluşan bir ucu yuvarlak, diğer ucu keskin çelik bıçak. Kalın derilerin kesiminde ve inceltme (tırıslama işlemlerinde) kullanılır (Resim 2.11).

Resim 2.12. Eğe

Eğe: Bıçakların ağzını açmak için kullanılan üç yüzeyli bir alettir (Akalin, 1993, s. 497) (Resim 2.12).

Resim 2.13. Masat

Masat: Bıçakların bileme işleminden sonra, bıçakta kalan çapakların temizlemesinde kullanılan araç (Resim 2.13).

Resim 2.14. Kalın fermuar açacağı

Kalın fermuar açacağı: Çanta klipslerinin ağzını açmakta kullanılan bir tür kısıkaç (Resim 2.14).

Resim 2.15. Fermuar kapatacağı (Basabas)

Fermuar kapatacağı (basabas): Klips çantaya geçirildikten sonra, klipsi sıkıştırma aleti (Resim 2.15).

Resim 2.16. Fermejüp, Zimba (Açık, Kapalı) Basma Aleti

Fermejüp, zimba (açık, kapalı) basma aleti: Zimba ile açılan deliklere yerleştirilen ve birbirine geçerek tutturuldukları kenara kapamaya yarayan erkek ve dişi iki parçadan oluşan madeni veya plastik tutturucuyu sıkıştırmaya yarayan alet (Resim 2.16).

Resim 2.17. Kargaburun

Kargaburun: Tel bükmede kullanılan, uçları düz, yarım ay veya yuvarlak koni biçiminde olan küçük, eller tutulması zor biçimleri tutmaya yarayan metalden bir tür kısıkaç (Resim 2.17).

Resim 2.18. Keski

Keski: Keskin uçlu, çelikten yapılmış ağaç, taş, metal, deri vb. Üzerinde çeşitli delikler açmaya ve kesmeye yarayan üzerine çekiç vurularak yürütülen araçtır (Ağakay, 1974, s.893) (Resim 2.18).

Resim 2.19. Kauçuk

Kauçuk: Bazı petrol atıklarının birleşimi ile elde edilen, üzerinde deri kesimleri yapılan plaka halinde satılan siyah, beyaz ve çeşitli renkleri mevcut olan dayanıklı ve esnek maddedir (Resim 2.19).

Resim 2.20. Maket bıçağı

Maket bıçağı: Kağıt, deri vb. malzemelerin kesiminde kullanılan, değişik boyları mevcut olan keskin kısmı köreldikçe ucu kırılarak yenilebilen bir araçtır (Resim 2.20).

Resim 2.21. Mala

Mala: Çanta ağızlarını klipse yerleştirmeye yarayan, yassı demir ve tahta bir saptan oluşan, uçları genellikle kara ve üçgen şeklinde olan bir araçtır (Resim 2.21).

Resim 2.22. Makas

Makas: Kağıt, bez, deri ve bunu gibi şeyleri kesmeye yarayan araç olup, birbirine ortadan çapraz eklenmiş iki bıçaktan oluşmaktadır (Ağakay, 1974, s.893) (Resim 2.22).

Resim 2.23. Mermer

Mermer: Çalışma esnasında fazla ses çıkarmaması sebebiyle tercih edilen ve üzerinde deri kesim, kıvrıma, tıraşlama ve dövme işlemleri yapılan araç (Resim 2.23).

Resim 2.24. Oyma kalem (Linol bıçağı)

Oyma kalem (linol bıçağı): Metal uç ve tahta sap olarak iki parçadan oluşan bir araçtır. Deri yüzey süslemelerinde deseni kazımak suretiyle oluşturulur. Özellikle desenin kontur kısımlarında ve geniş hatlar meydana getirilmeye kullanılır. Çeşitli kalınlıkta uçları mevcuttur (Resim 2.24).

Resim 2.25. Pense

Pense: Telleri kıvrırmaya, küçük vida ve somunları sıkıştırmaya, çıkarmaya yarayan çeşitli biçim ve büyüklükteki kısıkaç (Resim 2.25).

Resim 2.26. Pergel

Pergel: Yay veya çember çizmekte ve ölçmekte kullanılan birer ucundan birbirine eklenmiş iki metal çubuktan oluşan ölçü ve çizim aracı (Resim 2.26).

Resim 2.27. Rulet

Rulet: Döndürüldüğünde sıralı izler bırakan, saplı, dişli küçük demir çark (Resim 2.27).

Resim 2.28. Tel kesme pensi

Tel kesme pensi: Metalden yapılmış çubuk ve levhaları kesmeye yarar ince ve kalın telleri kesen çeşitli boyları mevcuttur (Resim 2.28).

Resim 2.29. Tornavida

Tornavida: Çelik uçlu olan bu alet vidaları döndürüp yürütmek için başlarındaki kentiğe uygulanır. Ucu yassı ve düzdür vidaları tutturmak veya çıkarmak için kullanılır. Çeşitli boyları mevcuttur (Resim 2.29).

Resim 2.30. Tokmak

Tokmak: Ağaçtan yapılmış başları lastikli veya lastiksizdir. Çekiçle vurulduğu zaman bozulabilecek, kırılabilir ince ve zayıf maddelere vurmaya yarar. Deri yüzey süslemede kalem uçlara, zımbalara vurmada kullanılır (Resim 2.30).

Resim 2.31. Muşta

Muşta: Sarı veya beyaz metalden yapılmış, yapıştırıcı sürülen derilerin kıvrma ve dövme işlemlerinde kullanılır (Resim 2.31).

Resim 2.32. Fırça

Fırça: Derilerin yüzeyine yapıştırıcı (solüsyon) sürmede, boyamada ve parlatmada kullanılır. Sulu boya, yağlı boya, ayakkabı fırçası gibi çeşitleri ve değişik boyları mevcuttur (Resim 2.32).

Resim 2.33. Deri dikiş iğneleri

Deri dikiş iğneleri: Baş, gövde ve uç olmak üzere üç kısımdan oluşur. Çeşitli büyüklükteki metalden yapılan bir ucu sivri diğer ucu delikli araçlardır (Korkusuz, 1971, s.352) (Resim 2.33).

Makinalar

Deri işlerinde pek çok makine kullanılmaktadır. Makinaların yardımıyla kesme, inceltme, boyama, birleştirme, süsleme ve fermejüp, zımba gibi işlemler daha kolay, pratik ve hızlı yapılmaktadır.

Deri dikiş makinası: Parçaları birleştirme ve süs dikişi yapma amacıyla kullanılan motorlu sanayi tipi bir makinadır (Resim 2.34).

Resim 2.34. Deri dikiş makinası

Deri tıraş makinası: Derilerin kalın olan kısımlarını inceltme amacıyla, tersinin tıraşlanmasında kullanılan sanayi tipi makinalardır (Resim 2.35).

Resim 2.35. Deri tıraş makinası

Şerit makinası: Bu makinada birçok iş yapılabilir. Örneğin; sıırım kesimi, kemer kesimi, çanta sapı kesimi, sandalet üst bant kesimi vb. yapılır. Makinanın bıçakları istenilen kalınlığa ayarlanarak kesim yapılır (Resim 2.36).

Resim 2.36. Şerit makinası

Freze makinası (şerit makinası): Çanta, kemer, ayakkabı, terlik, sandalet kenarlarını temizler ve boyar. Kenarları daha muntazam olması ve netlik kazanması için kullanılır (Resim 2.37).

Resim 2.37. Freze makinası (Şerit makinası)

2.2.9. Deri tekniklerinde kullanılan gereçler

Deri işlerinde ürünü meydana getiren ana malzemelere temel gereçler ve bunların yanında kullanılan diğer bütün malzemelere ise yardımcı gereçler denmektedir. Deri işlerinde kullanılan başlıca gereçleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Deri: Önceki bölümlerde tanımı verilmiş olan deriler, genel olarak tabii ve suni olarak ikiye ayrılır.

Kâğıt: Hamur haline getirilmiş çeşitli bitkisel maddelerden yapılan ve yazı yazmaya, basmaya, öteberi sarmaya vb. yarayan kuru ince yaprak.

Karton: Kalın ve kuvvetli bir kâğıt çeşididir. Kâğıt yapraklarının, bir kağıdın alt ve üst yüzeylerinde zamlarla yapıştırılmasıyla elde edilir. Kalıp çıkarmada kullanılır.

Mukavva: Artık kâğıtlardan yapılan, esmer, gri renkli, kaba görünümlü ve sert bir kâğıt cinsidir. Çeşitli kalınlıklarda olup, dericilikte şablon çıkarmada ve sertleştirmede kullanılır.

Kasap kâğıdı (şirenz kâğıdı): Esmer, gri renktedir. Artık kâğıtlardan yapılır, kaba görünümlü ancak yumuşak bir kâğıt cinsidir.

Zımpara kâğıdı: Preslenmiş şirenz kâğıdının bir yüzüne zamlar ve zımpara taşı eğintisi sürülerek elde edilir. Pürüzlerin giderilmesinde kullanılır.

Karbon kâğıdı: Aynı zamanda hem yazmak hem de kopya çıkarmak için yazı kâğıtlarının arasına konulan bir yüzü boyalı kâğıttır.

Boya: Cisimlere renk vermek, dış etkilere korumak için üzerlerine sürülen ya da içlerine katılan renkli maddelerdir. Anilinli boyalar, akrilik boyalar, deri boyaları, kumaş boyaları, kuru kalem boyaları, guaj boyalar, ayakkabı boyaları ve çeşitli renk verici maddelerden yararlanılarak yapılan boyalar, boyamada kullanılan başlıcalarıdır.

Parlatıcı: Boyalı yüzeyleri korumak ve parlatmak amacıyla kullanılan maddelerdir. Başlıca parlatıcılar: çeşitli laklar, selülozik vernikler, deri cilaları, gomlak ve lefler'dir.

Vernik: Ağaç eşyayı korumak ve güzelleştirmek için yüzeye sürülen maddedir. Sentetik, selülozik en çok kullanılan verniklerdir.

İplik: Kumaş dokumak, dikişte kullanmak vb. amaçlar için pamuk, keten, yün, ipek gibi doğal maddeleri ya da naylon gibi sentetik maddeleri bükerek yapılan tel olarak tanımlanabilir.

Koton: Pamuktan yapılmış, biraz kalınca iplik türüdür.

Keten: Lifleri dokumacılık bakımından önemli bir bitkidir.

Kenevir: Sapları lif lif ayrılarak halat, çuval ve kaba örgü gibi şeylerin yapımında kullanılan kendir de denilen bir bitkidir. İpleri dekoratif deri ürünlerinin birleştirme ve süslemesinde kullanılır.

Güderi şerit: Kesilerek ip haline getirilmiş güderi derilerdir. Birleştirme, örme işlerinde kullanılır.

Sırım: Kesilerek ip haline getirilmiş derilerdir. Çeşitli renkleri mevcuttur. Genellikle meşin ve köseleden kesilirler.

Yapıştırıcı: Deri ürünlerinin yapılmasında yapıştırma özelliği olan çeşitli maddeler kullanılmaktadır. Bunların başlıcaları, piyasada tanınmış isimleriyle aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Deri yapıştırıcı: Deri ürünlerinin yapıştırılmasında kullanılan sıvı plastik görünümünde, kirli sarı, şeffaf bir maddedir.

Solüsyon: Deri sanayiinde çeşitli ürünlerin yapıştırma işlerinde kullanılan sıvı halde yapıştırıcıdır.

Çiriş: Çirişotu kökü öğütülerek ve suya katılarak atölyelerde hazırlanır. Suyun içerisine azar azar dökülerek karıştırılan toz halindeki çiriş, bulamaç kıvamına getirilir. Özelliği bozulacağından hazırlanan çirişin üzerine su ilavesi yapılamaz.

Formika tutkalı (beyaz tutkal): Kalın, akıcı hamurumsu ve beyaz renktedir. Kuruyunca şeffaflaşır. Çok sağlam bir yapıştırıcıdır. Deri işlerinde sulandırarak yapıştırıcı ve sertleştirici olarak kullanılır.

Boncuk: Cam, tahta, porselen, mercan, plastik gibi maddelerden yapılan, ortası delikli, renkli taneler. Deri süslemelerinde ve takı yapımında kullanılır.

Tel: Madenlerin ince iplik haline getirilmiş şekline denir. Endüstride çok değişik teller kullanılır. Her tür telin, kullanıldığı alana göre değişik özellikleri vardır. Bakır tel, gümüş tel vb. çeşitleri mevcuttur.

Metal (maden): Genellikle ısıyı ve elektriği iyi ileten, “maden parlaklığı” denilen özel bir parıltısı olan ve çoğunlukla bazik oksitler verme eğilimi gösteren basit cisim (metal halka, metal çubuk, metal kulp, metal fermuar, toka, zımba, fermejüp, metal boncuk, levha, zincir).

Sünger: Döşemecilikte ve konfeksiyon alanında kullanılan yapay olarak elde edilen dolgu gereci. Deri işlerinde çantaların sertleştirilmesinde ve boyama işlemlerinde kullanılır. Çeşitli kalınlıkta tabaka halinde satılmaktadır.

Salpa: Mantar görünümünde olup saraciyede kabartma, sertleştirme işlemlerinde kullanılır. Çeşitli kalınlıkta ve tabak halinde satılmaktadır.

2.2.10. Deri temel tekniklerini uygulama

Kesme

Özellikle derideki kusurları görme bakımından kalıplar derinin sırça yüzüne yerleştirilir. Çizimlerde kurşun kalem, tükenmez kalem, deri çizim kalemi, karbon kâğıdı, rulet ve pergel kullanılır. Özellikle açık renk derilerde leke oluşmaması için, kurşun kalem ve açık renk karbon kâğıdından yararlanılır.

Derilerde kesim, derinin sırça yüzünden tek kat olarak yapılır. Kalıplar aralarında boşluk kalmayacak şekilde yerleştirilir ve kalıpların kaymaması için, derinin ve

kalıpların üzerine ağırlık konur. Kesim bıçağı iyi bileylenmiş, kesim masasının yüzeyi düzgün ve cam, kauçuk veya lastik kaplı olmalı ve kesim, bıçak dik tutularak el kaldırılmadan yapılmalıdır (Resim 2.38).

Resim 2.38. Kesme

Derinin inceltilmesi (tırıslama)

Özellikle kalın derilerin daha kolay dikilebilmesi, güzel ve net görünmesi, deri eklerinin düzgün olması, model özelliklerinin tam verilmesi için yapılır. Ayrıca işçiliğin kalitesini de artırmaktadır.

Elde inceltme

Geniş yüzeyde inceltme: Derinin tersi üstte kalacak şekilde mermer üzerine yerleştirilir. Deri bıçağının ucu iyice açılır. El masanın kenar boşluğunda kalacak şekilde bıçak hafif eğimli tutulur. Derinin tersindeki kalınlıkları içten dışa doğru kesilerek alınır (Resim 2.38).

Kenarda inceltme: Derinin inceltilecek kenarı mermer boşluğuna yerleştirilir. El masanın kenar boşluğunda kalacak şekilde bıçak hafif eğimli tutulur. Derinin kenar kısmındaki kalınlıkları içten dışa doğru kesilerek alınır (Resim 2.38).

Makinada inceltme

Makinanın bıçağı bileyenir. Makina deri kalınlığına göre ayarlanır. Tıraşlanacak yerin genişliği ayarlanır. Makina çalıştırılır. İnceltilecek deri elle gerdirilerek düzgün bir şekilde tutulur. Makinanın bıçağı altından geçirilir (Resim 2.39).

Resim 2.39. Derinin İnceltilmesi (Tıraşlama)

Deride ek yapma

Deriden ürün elde etme çalışması sürecinde herhangi bir nedenle gereksinim duyulduğunda; bir deri parçasının benzer bir başka parça ile büyütme, uzatma vb. amaçlarla yüzeyinin kaynaştırılarak birleştirilmesi işlemidir (Resim 2.40).

Resim 2.40. Deride Ek Yapma

Deride sertleştirme

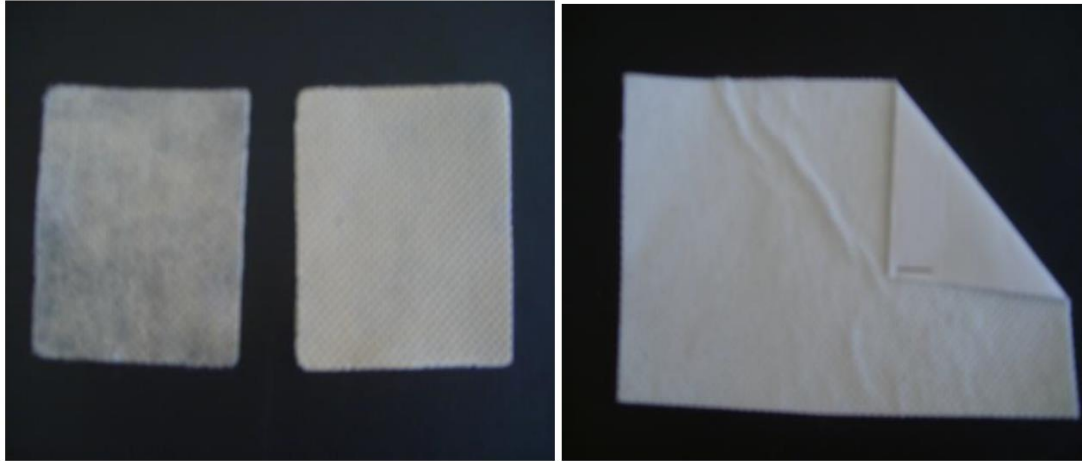
Dış etkenlere karşı dayanıklı ve dirençli olması için esnekliği azaltılırken deriye sertlik kazandırma işlemi.

Mukavva kullanarak: Sertleştirilecek yüzeye göre mukavva kesilir. Deri kenarlarından 1cm pay verilerek kesilir. Derinin kenar çevresine tersinden ince bir tabaka halinde yapıştırıcı sürülür. Mukavvanın kenar çevresine yapıştırıcı sürülür (Resim 2.41).

Resim 2.41. Mukavva kullanarak birleştirme (İnternet 4)

Tela kullanarak: Kullanılacak yere uygun olarak, tela paysız kesilir. Deri 1cm pay bırakılarak kesilir. Tela derinin tersine yapıştırıcı kısmı deriye gelecek şekilde yerleştirilir. Sıcak ütü ile telanın üzerinden ütülenir (Resim 2.42).

Resim 2.42. Tela kullanarak birleştirme (İnternet 4)

Deride kenar çevirme

Deriden ürün oluştururken belirli bir amaç için derinin kenarlarını döndürerek kıvrma işlemidir. Yapıştırarak kenar çevirme: Üç şekilde yapılır.

Düz: Kıvrılacak kenarın tersi 1cm tıraşlanır. 1cm içeriden yapıştırıcı sürülmüş karton veya ekstrafor yerleştirilir. Kenar payı kıvrılarak yapıştırılır. Çekiç ya da muştayla form verilir (İnternet 6) (Resim 2.43).

Resim 2.43. Yapıştırarak kenar çevirme (İnternet 6)

Yuvarlak: Kalıba uygun sertleştirici kesilir. Sertleştiricinin kalınlığına uygun şekilde pay verilerek deri kesilir. Sertleştiriciye yapıştırıcı sürülerek derinin ortasına yapıştırılır. Sertleştiricinin çevresinden kesim bıçağının sivri ucu ile çizilir. Kenar paylarına ve sertleştiricinin çevresine yapıştırıcı sürülür. Kenar payları düzgün pililer oluşturularak çevrilir. Dıştan içe doğru çekiçlenir ya da muştalanır. Kenarların muntazam olmasına dikkat edilir (Resim 2.44).

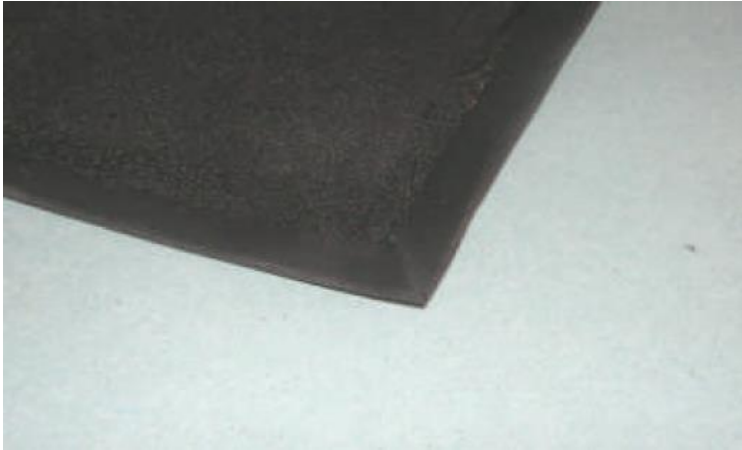

Resim 2.44. Yapıştırarak kenar çevirme (İnternet 6)

Köşeli: Kalıba uygun sertleştirici kesilir. Deri pay verilerek kesilir. Derinin tersine ve sertleştiriciye yapıştırıcı sürülür. Sertleştirici derinin ortasına yapıştırılır. Sertleştiricinin çevresinden kesim bıçağının sivri ucu ile çizilir. Sertleştiricinin çevresine yapıştırıcı sürülür. Kenar payları yedirilerek yapıştırılır. Köşeleri tırnak arasına sıkıştırılır. Köşe payları makasla dibinden kesilir. Dıştan içe doğru çekiçlenir (Resim 2.45) (Resim 2.46).

Resim 2.45. Yapıştırarak kenar çevirme (İnternet 6)

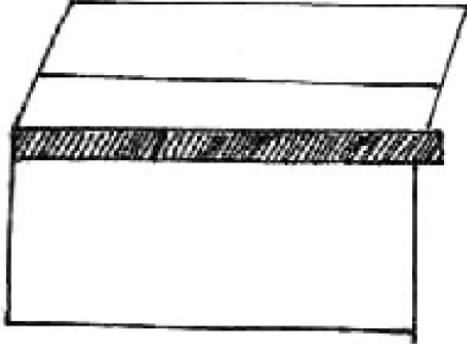
Resim 2.46. Yapıştırarak kenar çevirme (İnternet 6)

Deride birleştirme

İki deri parçasının çeşitli yöntemler kullanılarak bir bütünü oluşturmak için birbirine tutturulması işlemi.

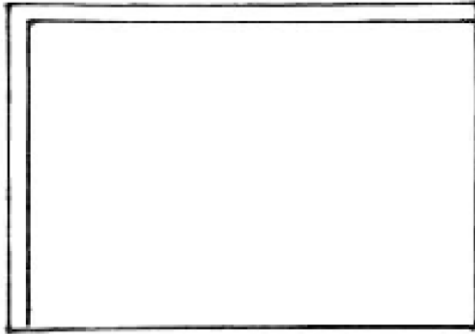
Yapıştırarak birleştirme

Kıvrırna kenar: Deriye 1cm pay verilerek kesilir. Kenarına paydan içeri doğru sertleştirici yapıştırılır. Astarlık deri kenarı kıvrılan derinin kenarından 2mm içeri yerleştirilerek yapıştırılır (Resim 2.47).

Resim 2.47. Kıvrırna kenar (İnternet 6)

Kesme kenar: Deriler düzgün bir şekilde kesilir. Kenarlarına iç yüzünden yapıştırıcı sürülür. Karşılıklı yapıştırılır (Resim 2.48). Çekiçle form verilir. İnce kesim yapılarak kenarlar düzgünleştirilir (Resim 2.49).

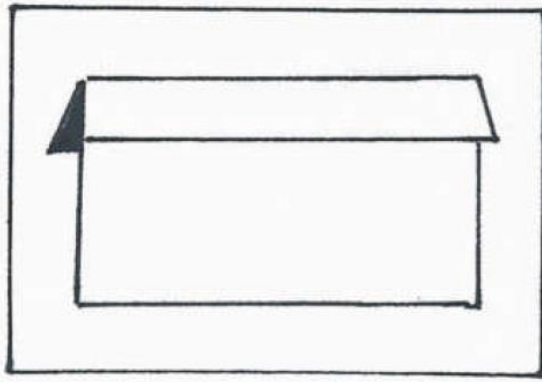

Resim 2.48. Kesme kenar (İnternet 6)

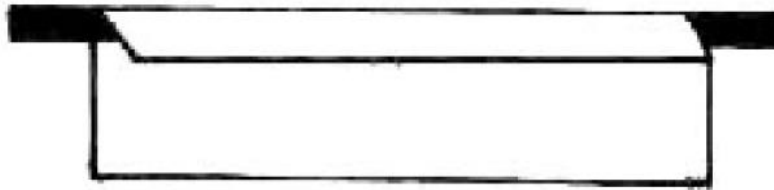
Resim 2.49. Kesme kenar (İnternet 6)

Kesme biye ile: 1,5cm genişliğinde biye parçası kesilir. Biyenin tersine yapıştırıcı sürülür. Biye, derinin kenarına üstten 0,5 cm genişlikte yerleştirilir ve kalan pay arkaya çevrilerek yapıştırılır (Resim 2.50). Çekiçle form verilir.

Resim 2.50. Kesme biye ile (İnternet 6)

Kıvrırma biye ile: 2cm genişliğinde biye parçası kesilir. Biye kenarına sertleştirici yerleştirilir. 0,5cm kıvrılır. Biyenin kıvrılan payı tıraşlanır. Biye geçirilecek kenarın sırtçası 0,5cm tıraşlanır. Kenara ve biyenin kıvrılan iç kısmına yapıştırıcı sürülerek, biye kenara yapıştırılır (Resim 2.51). Biyenin kalan kısmı arkaya çevrilerek yapıştırılır (Resim 2.52). Çekiçle form verilir.

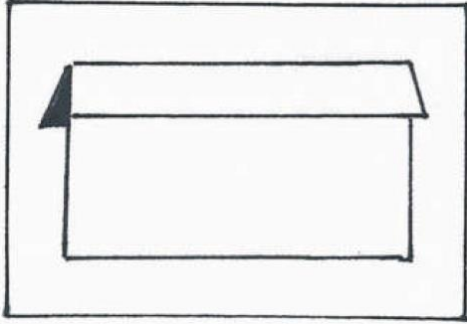
Resim 2.51. Kıvrırma biye ile (İnternet 6)

Resim 2.52. Kıvrırma biye ile (İnternet 6)

Makinada dikerek birleştirme

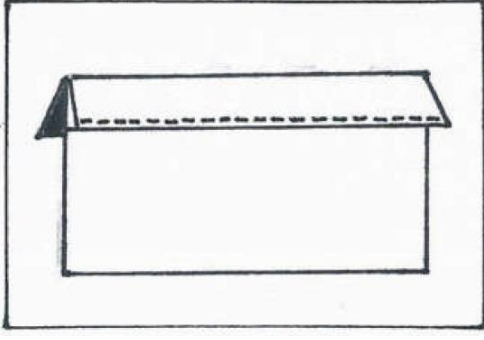
İçten makine çekerek: Deriler 0,5cm pay verilerek kesilir. Tersinden makine çekilir. Paylara yapıştırıcı sürülerek yapıştırılır. Derinin yüzü çevrilerek, çekiçle form verilir (Resim 2.53).

Resim 2.53. İçten makine çekerek birleştirme (İnternet 6)

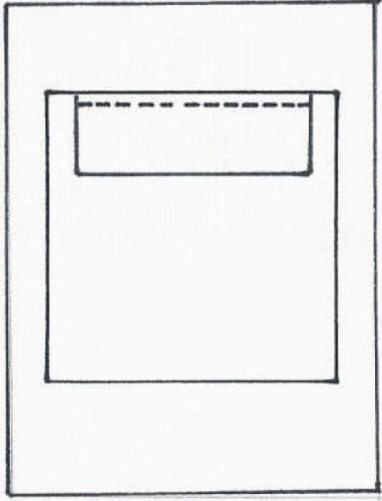
Kesme kenara makine çekerek birleştirme: Yapıştırarak kesme kenar birleştirme işlemi uygulanır. Bunlara ilave olarak hazırlanan kenardan 2 mm girilerek makine çekilir.

Kesme biyeyi makinada dikerek birleştirme: Yapıştırarak kesme biye ile birleştirme işlemi uygulanır. Hazırlanmış olan biyeli kenara biyenin üzerinden makine çekilir (Resim 2.54).

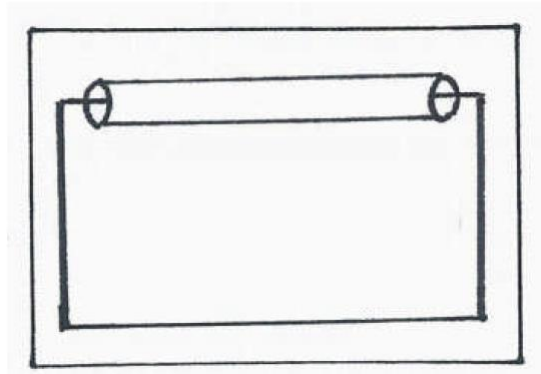

Resim 2.54. Kesme biyeyi makinada dikerek birleştirme (İnternet 6)

Biyeyi makine ile dikerek: 1,5cm biye parçası kesilir. Biye kenarı yerleştirilip 0,5cm'den makine çekilir. Biyenin tersine yapıştırmacı sürölerek makine dikişinin dibinden kenar payı içinde kalacak şekilde arkaya yapıştırılır, çekikle form verilir (Resim 2.55) (Resim 2.56).

Resim 2.55. Biyeyi makine ile dikerek (İnternet 6)

Resim 2.56. Biyeyi makine ile dikerek (İnternet 6)

Deride süsleme

Herhangi bir maddenin doğal karakterini ve işlevini değiştirmeden, onu güzelleştirmek amacıyla yüzeyi üstüne renkli, renksiz, çizme, oyma, boyama, kesme, kakma, kabartma, dövme, yakma, işleme vb. tekniklerle form verme sanatıdır.

Süsleme sanatları incelenen konunun amacına ve süslenen yüzeyin malzemesine, kullanım alanına ya da kullanılan tekniğe göre gruplanabilir. Örneğin; süslenen yüzeylerin malzemesine göre gruplama, aşağıdaki gibi yapılır.

- Taş içinde süsleme
- Metal içinde süsleme
- Ağaç içinde süsleme
- Toprak içinde süsleme
- Cam içinde süsleme
- Deri içinde süsleme
- K ğit içinde süsleme
- Bitkisel, hayvansal ve sentetik liflerle yapılan süsleme.

Deri, kullanışlılığı ve koruyuculuğu nedeniyle, birçok eşya ve aksesuar yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca süsleme farklı malzemelerle birlikte çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

Deri işleme sanatları, eski zamandan beri, Türklerin kullandıkları sanatların başında gelmektedir. Türkler Orta Asya'dan Anadolu'ya gelişlerinde en çok yararlandıkları hayvan olan atları süslemeyi sanat edinmişlerdir. Eyer, başlık, at takımları ve araba koşumlarını deri, kösele ve meşinden yapmışlar, bunları diğerlerine oranla daha üstün ve güzel bir sanat anlayışıyla işlemişlerdir. Geliştirdikleri  st n teknikleri, kapı perdeleri, sandık, hur lar, sofra altları, kılıflar, terlik, eldiven, çanta, kemer, çizme, başlık, elbise, kitap kapları ve mobilyaların süslemelerinde kullanmışlardır.

2.2.11. Deri yüzey süsleme teknikleri

Deri, geçmişten günümüze birçok alanda tercih edilen bir malzemedir. Derinin yumuşak ve kolay işlenebilir bir malzeme olması, kumaşın kullanıldığı alanlara da girmesine olanak sağlamıştır. Zamanla birçok eşya, aksesuar yapımında vazgeçilmez ana ve yardımcı malzeme olma özelliği kazanması dolayısıyla farklı yüzey tekniklerinin çıkmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda dericilik sanatında kullanılan bilinen yüzey süsleme teknikleri aşağıdaki gibidir.

Boyama tekniği

Deri yüzey süslemelerinde anilin, akrilik, kumaş, deri ve çiçek boya ları kullanılmaktadır. Bunlardan anilin boya en çok tercih edilen boya türüdür. Piyasada toz halinde satılmaktadır. Anilin boya etil alkol ile eritilerek deriye uygulanması sonucu yüzeyde kalıcılık sağlar. Yine kumaş, deri ve çiçek boya ları da su ya da ispirto ile açılarak hazırlanmaktadır (Etike, 1986, s. 59 ve diğerleri).

Kabartma tekniği

Bir biçim ya da süslemenin düz yüzey üzerindeki çıkıntısıdır (Hançerlioğlu, 1992,s. 285).

Kabartma tekniği maden, taş, ahşap, deri vb. gibi çeşitli sanat dallarında kullanılmaktadır. Dericilik alanında özellikle ciltçilikte yoğun olarak görülen kabartma, cilt üzerinde oluşturulan alçak ve yüksek bölümler halinde belirginleşir. Kabartma tekniği uygulanacak alana göre farklı biçimlerde yapılmaktadır. Cilt için özel hazırlanmış mukavva istenilen ölçülerde kesilir. Süslenecek yerleri oyulmuş ikinci ince mukavva diğerinin üzerine yapıştırılır. Deri, mukavva üzerine yapıştırılarak kaplanır. Oyulmuş kısımlarla kalıplar basarak oluşun motifler deri üzerinde kabartma olarak ortaya çıkmış olur (Çığ, 1971, s. 10).

Oyma (katı) tekniği

Deri ciltlerin en karakteristik yüzey süslemeleridir. Tıraşlanarak inceltilmiş derilerin dantel gibi oyularak cilt kapağının genellikle iç yüzeyinde değişik renkli zemine yapıştırılması suretiyle yapılan ince, güzel fakat o nispette zahmetli bir bezeme tekniğidir (Mesara, 1991, s. 29).

Kakma (gömme) tekniği

Düz bir zemine oyarak içine o oyulan yer kadar renkli parçalar yerleştirme tekniğine denir (Turani,1993, s. 60).

Deride oyularak çıkartılan kısımlara madeni ve değerli taşlar oturtularak oluşturulmaktadır. Bunun haricinde oyulmuş yüzeylerin içine çeşitli materyaller gömülebilir. Özellikle ciltçilikte oyma tekniği ile birlikte desene derinlik kazandırmak amacıyla yapılmaktadır.

Yakma (dağlama) tekniği

Elektrikli yakma aletleri ile kızgın demir uçların deri yüzeyinde meydana getirdiği şekillerden oluşur. Çeşitli boyda ve biçimde uçlarla istenen etki sağlanır (Etike, 1986, s. 94 ve diğerleri).

Daha çok ahşap işçiliğinde kullanılan yakma tekniği çeşitli deri ev ve giyim eşyalarında da görülmektedir.

Keserek işleme ve linol işleme tekniği

Keserek işleme tekniği deri yüzeyindeki desen oluşturmada girift kısımların kesilerek belirginleştirmesidir.

Linol işlemede ise yüzey önce nemlendirilir daha sonra kullanılacak desenin özelliğine göre farklı uçları bulunan linol bıçağıyla kazılmak suretiyle oluşturulur. Linol işleme tekniği genellikle düz hatlar elde etmede ve konturlamada kullanılır.

Keserek işlemekten farklı yüzeyde daha geniş hatlar meydana getirmesidir (Seçkinöz ve diğerleri).

Aplikasyon tekniği

Ana zemin üzerine farklı cins materyalin uygulanması işlemi (Korkusuz, 1992, s. 185).

Bu teknikte bir fon diğeri de fonun üzerine applike süslemeyi meydana getirecek iki unsur söz konusudur. Örneğin; deri, metal, kumaş, fötr vb. gibi (Çiçek, 2010, s. 39).

İşleme tekniği

Deride işleme tekniği daha çok ince deriler üzerine desenin sim, sırma, ipek, iplik, inci ve boncuk işlemesiyle oluşturulmaktadır (Özdemir, 2004, s. 122).

İpek, yün, keten, pamuk, metal vb. iplikler kullanılarak, çeşitli iğneler ve uygulama biçimleri aracılığıyla; keçe, deri, dokuma vb. malzeme üzerine yapılan bezemelere ‘işleme’ denir (Alparslan, 2001, s. 46).

Baskı tekniği

Deri üzerine yapılır. Daha çok pabuç, çocuk ve büyük mestleri, çizme mest ve çizmelerde görülür. Desen tahta kalıplar ile basılır (Katlı, 1998, s. 1).

Dericilik alanında klişe baskı, yaldızlı baskı, boyalı baskı ve kabartma baskı teknikleri kullanılmaktadır. Ancak en çok tercih edileni metal baskı tekniğidir. Metal kalıpların boyanarak ya da kızdırılarak basılması ile yapılan desenlemelerdir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007, s. 134).

2.3. Deri Ürünlerin Bakımı ve Korunması

2.3.1. Deri ürünlerinin bakımı

Deri ürünler koku yapacağı için yıkanarak temizlenmesi çok tercih edilen bir yöntem değildir. Islak temizlik deforme olmasına sebep olmaktadır. Nemli bir bez yardımı ile silinmesi tercih edilir. Çok kuru veya nemli ortamlarda saklanmamalıdır.

2.3.2. Deri ürünlerinin temizliği

Deri ürünler; çok ıslak olmayan, sabunlu bez ile silinmeli, fazla ıslatılmadan durulanmalıdır (aksi halde boyasını verir). Piyasada satılan deri temizleme spreyleri ile de temizlenebilir. Derinin özelliğini bozmadan, doğru malzeme kullanmaya ve zarar vermeden temizlemeye dikkat edilmelidir.

Rengi bozulduysa alkole batırılmış bir bezle silinmeli, çizildiyse fırçalandıktan sonra terebentinle silinmeli sonra gliserin sürülmelidir. Küf lekeleri oluşmuşsa bir beze gliserin dökerek lekeler silinmelidir. Vernikli deriler süt ve limon suyu ile temizlenebilir.

Süet ürünlerin dökülen tüylerini kabartmak için su buharına tutulmalı, iyice kuruduktan sonra tel fırçayla fırçalanmalıdır. Kesinlikle ıslakken fırçalanmamalıdır.

Açık renkli deriler için bir yumurta beyazını kar haline getirerek temiz bir fırçayla derinin üzerine yaydırmalı, yün bir bezle silinmelidir. Renkli deriler için penye bir beze talk pudrasını dökerek deri ovuşturulur; 2 ölçek terebentin, 1 ölçek bal mumuyla karıştırılıp derinin her tarafına iyice sürülür. Kuruduktan sonra bir yünlü kumaşla parlatılır.

Parlak derilerin; kreması alınmış sütle, ikiye kesilmiş soğanla, kar haline getirilmiş yumurta beyazıyla veya zeytinyağıyla temizlenmesi olumlu sonuçlar verir.

Deri kitap ciltlerini yenilemek için, yumurta sarısı 90 derecelik alkolle karıştırılır ve kitap cildi bununla temizlenir.

Deri üzerinde yağ lekesi varsa tebeşir tozuna biraz ispirto dökülerek hamur haline getirilir. Bu karışım lekeli bölüme sürülerek, kuruyana kadar beklenir, sonra dikkatle fırçalanır.

2.3.3. Deri ürünlerin korunması

Derisi rutubetten sertleşen ürünler benzinle silinirse yumuşayıp esnekleşir. Rugan derilerin çatlamlarını önlemek için zeytinyağı veya vazelin sürülmelidir. Deri ürünler; fazla toza ve güneşe maruz kalmayacak bir şekilde korunmalıdır.

Deri kitap ciltlerine eski bir görüntü vermek için kar haline getirilen yumurta beyazına birkaç damla sirke katılır veya bal mumu terebentinle yumuşatılıp, deri kitap cilde sürülür, yaydırılır.

2.4. Çanta Tanımı ve Çeşitleri

2.4.1. Çanta tanımı

Çanta; kösele, meşin, kumaş gibi hafif gereçlerden yapıp, büyüklüğüne göre para, evrak gibi yanımızda bulunması gereken küçük eşyaları taşımada kullanılan kapanabilen kaplara denir (Alpaslan,2003, s.231).

2.4.2. Çanta çeşitleri

Çantalar çok çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Burada kısaca şu şekilde sınıflandıracağız:

- Okul çantaları
- Evrak çantaları
- Avcı çantaları
- Asker çantaları vb.

Genel olarak çantalar:

- Kadın çantaları
- Erkek çantaları olarak ikiye ayrılır (Gökçesu, 2002, s.153).

Kadın çantaları sertleştirilmiş (suede) koyun derisinden de yapılır ve o zaman daim adını alır; bu işte lame, broche, atlas, ottomon, kadife gibi dokumalar kullanılır. Bütün bu dokumalar işleme ile süslenebildiği gibi, incilerle veya strass taşları ile de süslenebilir (Türk Ansiklopedisi, 1963, s.376).

Kadın el çantası, bayanlar tarafından günlük olarak kullanılmak amacıyla yapılan ve elde, omuzda ya da sırtta taşınan genellikle deri veya kaplanmış kumaştan yapılmış çantadır (Gökçesu, 2002, s.134).

Taşıdıkları eşyaların cinsine göre çantaların adları ve biçimleri değişir. Kadın çantaları daha çok XIX. yy. sonlarında kadın elbisesinden ceplerin kaldırılmasından sonra kullanılmaya başlandı. Günün modasına göre biçimleri değişen çantalar çeşitleri deriden, saten, kadife gibi kumaşlardan yapılır. Gece için kullanılan küçük boyutta olur, üzeri taş ve boncuklarla süslenir ve genellikle sapsızdır. Deri ve kumaş çantalar elle veya makine ile dikilir (Meydan Larousse, 1992, s.353).

Kullanıldığı yere göre;

- Spor çanta
- Fantezi çanta

Yapımında kullanılan gereçlere göre:

- Deri çanta
- Kumaş çanta
- Metal çanta
- İp çantalar
- Pul ve boncuk çantalar
- Karışık çantalar

Yaşı ve cinsiyete göre:

- Çocuk çantası
- Genç çantası
- Kadın çantası
- Erkek Çantası

Yapım tekniğine göre;

- Yumuşak çantalar
- Sert çantalar (Gökçesu, 2002, s.133-136).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Ankara il merkezinde kösele çanta yapan işletmelerde üretilen çantaların özellikleri üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya 2017 yılında başlanmıştır. Araştırma verileri kütüphanelerde yapılan literatür taraması, internet ortamındaki bilgi ve verilere ulaşılarak yapılmış olup, Ankara’da yaşayan ve işletme sahibi olan aynı zamanda da ürün yapan ustalardan elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Bu araştırma; model, zaman ve metot yönünden incelendiğinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, tarama modeline dayalı betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2017-2019 yılları arası Ankara ilinde kösele çanta yapan ustaların ürettikleri kösele çantalar oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise Ankara ilinde kösele çanta yapan 3 atölye, 32 üründen oluşturmuştur. Bir adet kösele çanta yapımı ve kösele yüzey süsleme tekniklerinin köseleye uygulanması aşamaları gözlenmiş ve analiz edilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Tez konusu belirlendikten sonra Ankara il merkezinde üretilen kösele çantalar ve özellikleri ile ilgili araştırmaya başlanmıştır. Öncelikle bu konuda kaynak taraması yapılmış, kütüphane ve elektronik ortamda bilgiler toplanmıştır. Ankara il merkezinde kösele çanta yapımına devam eden ustalar tespit edilmiştir. Yapılan görüşmeler doğrultusunda çanta yapan 3 mağaza sahipleri (Güven deri, Öykü el sanatları, Yılmaz deri el sanatları), ustaları ve çalışanlarıyla görüşme planlanmış, atölyelerine gidilmiş ve karşılıklı görüşme yapılarak ve fotoğraf çekilerek veriler toplanmıştır.

Kösele çantalarda kullanılan hammadde, araç ve gereçler, yapım aşamaları, ürünler ve özellikleri belirlenmiştir. Çantaların özellikleri (boyut, motif, süsleme ve teknikleri) incelenmiş, fotoğrafları ile ustalardan bilgi alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma, Ankara ilinde kösele çanta yapım analizi, kösele çanta özelliklerine yönelik hazırlanan bilgi formları ve bilgi formlarından elde edilen bulgular kösele çanta özellikleri ile ilgili oluşturulan başlıklar altında incelenmiştir.

Kösele çanta yapım analizi, Ankara Güven deri atölyesinde gözlem yapılarak, kösele çanta yapımı uygulama aşamaları ustalardan elde edilen bilgiler ve fotoğraflar ile desteklenerek sunulmuştur.

Bilgi formlarında, Ankara ilinde üretilen kösele çantaların fotoğrafları, çanta çeşitleri, boyut, araç gereç, yapım ve yüzey süsleme teknikleri, renk ve desen özellikleri incelenerek yer almıştır. Bilgi formlarından elde edilen veriler doğrultusunda Ankara il merkezinde üretilen kösele çanta özelliklerine göre % dağılımı hesaplanmış, konu başlıklarına uygun çizelgeler oluşturulmuştur.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, Ankara il merkezinde üretilen kösele çanta yapım analizi; kösele çanta çeşitleri, hammadde, malzeme, boyut ve yapım tekniklerinin incelendiği bilgi formları ve elde edilen veriler değerlendirilerek çizelgeler şeklinde sunulmuştur.

4.1. Kösele Çanta Yapım Analizi (Sırt Çantası Yapımı)

Kösele sırt çantası yapım aşamaları fotoğraflarla sunulmuştur.

Resim 4.1. Kalıp çıkarma

(Kaynak: Güven Deri, 2019)

Resim 4.2. Kalıp kesme

- Çanta kalıbı köseleye çizilir, ana kalıp çıkarılır.

Resim 4.3. Körük ve sap kısımlarının kesilmiş hali

- Körük ve sap kısmının kalıpları çıkarılır.

Resim 4.4. Kösele nemlendirme

- Kösele su ve sünger yardımıyla nemlendirilir ve kraft yapılacak yer ortadan ölçü alınarak belirlenir.

Resim 4.5. Kraft uygulanması

- Kraft yapılır.

Resim 4.6. Köseleye kraft yapılmış hali

Resim 4.7. Köseleye cila atma

Resim 4.8. Köseleyi boyama

- İstenilen renge boyanır.

Resim 4.9. Kösele parçalarının boyanmış hali

Resim 4.10. Köselenin zımparalanışı

- Zımpara yapılır.

Resim 4.11. Köselenin zımparalanmış hali

Resim 4.12. Köseleye zımpara işleminden sonra cila uygulanması

- Kösele zımpara işleminden sonra cilalanır.

Resim 4.13. Ön kapak kısmına toka takılması

- D halkası denilen tokaları takılır.

Resim 4.14. Ön kapak kısmına tokaların takılmış hali

Resim 4.15. Kapak kısmının arkadan görünüşü

- Arkalarından derbiyle yapıştırılır.

Resim 4.16. Kapak kısmının bitmiş hali

Resim 4.17. Ana gövdenin zedelenmesi

- Boyanan köselenin ana gövdesine körüğün daha iyi yapışması için maket bıçağı yardımıyla kösele hafif zedelenir.

Resim 4.18. Körük kısımlarının derbilenmesi

- Körük kısımları arkalarından derbilenir.

Resim 4.19. Ana gövdeye körük kısmının yapıştırılması

- Ana gövdeye körük kısımları yapıştırılır.

Resim 4.20. Körük kısımlarının makinede dikimi

- Sağlam olması için makine ile dikilir.

Resim 4.21. Ana gövdeye kapak kısmını birleştirme

- Ana gövdeye körük yapıştırıldıktan sonra kapak kısmı da derbiyle yapıştırılır.

Resim 4.22. Kapak kısmının ana gövdeye sabitlendikten sonraki hali

Resim 4.23. Ana gövdenin arkasına derbi sürülmesi

- Ana gövdeye yan körüklerin yapıştırılması için kösele arkasından tekrar derbilenir.

Resim 4.24. Yan körüklerin yapıştırılması

- Yan körükler yapıştırılır.

Resim 4.25. Yan körüklerin yapıştırıldıktan sonraki hali

Resim 4.26. Fermejüple çantayı tutturma

- Çantanın hatları daha sağlam olsun diye fermejüple uçları tutturulur.

Resim 4.27. Çarklı zımba ile delme işlemi

- Dikim işlemine geçmek için çantanın kenarları arklı zımbayla delinir.

Resim 4.28. Çarklı zımba ile deldikten sonraki hali

Resim 4.29. Çantayı sırim iple dikme işlemi

- Sırım iplikle dikilir.

Resim 4.30. Çantanın elde dikilmiş hali

Resim 4.31. Çantanın elde dikilmiş hali

Resim 4.32. Sap kesimi

- Kösele şerit kesme aletiyle saplar kesilir.

Resim 4.33. Arka tokaların takılması

- Arka tokalarının takılması için cetvel yardımıyla yerleştirilecek noktaları belirlenir.

Resim 4.34. Fermejüpleri takmak için delik açma işlemi

- Fermejüpleri takmak için yerleri açılır ve çekiç yardımıyla delinir.

Resim 4.35. Fermejüplerin takılması

Resim 4.36. Ön kapak kısmına toka yerleştirme işlemi

- Ön kapak kısmına tokayı yerleştirmek için kalıp yardımıyla yerleri deri kalemiyle çizilir.

Resim 4.37. Ön kapak kısmına toka takıldıktan sonraki görünümü

Resim 4.38. Ön kapak kısmına tokanın takılması

Resim 4.39. Çantanın ön yüzünden görünümü

- Fermejüplerle tutturulduktan sonra toka kısmı son halini alır.

Resim 4.40. Çantanın arka yüzünden görünümü

- Saplar tokalara geçirildikten sonra çanta son halini alır.

Resim 4.41. Çantanın yan tarafından görünümü

Resim 4.42. Çantanın bitmiş hali

Resim 4.43. Çantanın arkadan bitmiş görünümü

Resim 4.44. Çantanın yandan bitmiş görünümü

4.2. Kösele Çantalara Ait Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 1

Örnek No: 1

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 26,5 cm **Boy:** 16 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Taba

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği

Birleştirmede: Elde dikim, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta kapağındaki bitkisel ve geometrik motifler baskı tekniğiyle yapılmıştır. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Yuvarlak bir forma sahiptir. Çantada yan körüklerin üzerinden çıkan uzun sap bulunmaktadır. Tek bölümden oluşur.

BİLGİ FORMU 2

Örnek No: 2

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 26,5 cm **Boy:** 16 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Yeşil

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta kapağındaki bitkisel motifler baskı tekniğiyile yapılmış ve üzerine tuğra deseni baskı yöntemiyle yapılmıştır. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Yuvarlak bir forma sahiptir. Tek bölümden oluşan bir çantadır. Çantada yan körüklerin üzerinden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 3

Örnek No: 3

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 21 cm **Boy:** 19 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Bordo

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim, kapalı zımba

Kompozisyon: Çantanın ana gövde ve kapak kısmında bitkisel motifler baskı tekniğiyle yapılmış ve üzerindeki geometrik desen baskı yöntemiyle yapılmıştır. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Yuvarlak bir forma sahiptir. İç kısmında cep detayı bulunmaktadır. Çantada yan körüklerin üzerinden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 4

Örnek No: 4

Ürünün Türü: Evrak Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 44 cm **Boy:** 22 cm **Derinlik:** 12 cm

Kullanılan Renk: Açık kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta kapağının üzerindeki geometrik şekiller baskı tekniğiyle yapılmış ve yaprak (bitkisel) motifi baskı yöntemiyle uygulanmıştır. Çantanın kapanması için tokayla birleştirilmiştir. Çanta parçaları makine dikişi ile tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantada bir kısa sap bir de yan körüklerden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 5

Örnek No: 5

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Baha Deri

İnceleme Tarihi: 15.05.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, sırm iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 26,5 cm **Boy:** 16 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Bordo, koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim, kapalı zımba

Kompozisyon: Çantanın ana gövde ve kapak kısmında bitkisel motifler baskı tekniğıyle yapılmış ve üzerindeki yaprak damarları çizilip oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir forma sahiptir. İç kısmında tek bölmesi vardır. Çantada yan körüklerin üzerinden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 6

Örnek No: 6

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 15,5 cm **Boy:** 13,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Vişne çürüğü, siyah

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi, kapalı zımba

Kompozisyon: Çantanın ana gövdesine transfer yapılmıştır. Geometrik şekillerde fotoğraf baskısı vardır. Çanta parçaları makinede dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. İç kısmında iki bölme mevcuttur. Çantada yan körüklerin üzerinden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 7

Örnek No: 7

Ürünün Türü: El Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, keçe, fermuar, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, turuncu

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına hayvansal motifler çizilip oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları makinede dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. İç kısmında iki bölmesi mevcuttur. Çantada elle tutulabilen kulp kısmı bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 8

Örnek No: 8

Ürünün Türü: Portföy Çanta

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına bitkisel, geometrik ve hayvansal motifler baskı tekniğıyle yapılmıştır. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. İç kısmı tek bölümden oluşmaktadır.

BİLGİ FORMU 9

Örnek No: 9

Ürünün Türü: El Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, keçe, fermuar, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Açık kahverengi, turkuaz

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Ćantanın űst kapak kısmına hayvansal motifler Ćizilip oyularak boyanmıřtır. Ćanta parĀaları makinede dikilerek tutturulmuřtur. Ćantada elle tutulabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Dikdűrtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 10

Örnek No: 10

Ürünün Türü: El Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara –Güven Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, bordo

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, aplikasyon tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: anta n cep ve arka kısıml olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Geometrik forma sahiptir. Yuvarlak bir yapısı bulunmaktadır. n kapak kısmında bordo renk çalışılmıştır. anta birleştirilmek için arklı zımba ile delinip sıırım ile dikilmiştir.

BİLGİ FORMU 11

Örnek No: 11

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara –Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, açık kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler çizilip, baskı tekniğıyle yapılmıştır; orta kısmına yerleştirilmiş insan figürü (hayvansal motif) bulunmaktadır. Kapak kısmında köselenin kendi rengi korunmuş olup ana gövde kahverengine boyanmıştır. Çanta parçaları çarklı zımbayla delinerek mumlu iplikle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. Tek bölmeden oluşmaktadır. Çantada boyundan geçirebilmek için uzun sapı bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 12

Örnek No: 12

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara –Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Yeşil, siyah

Uygulanan Teknik:

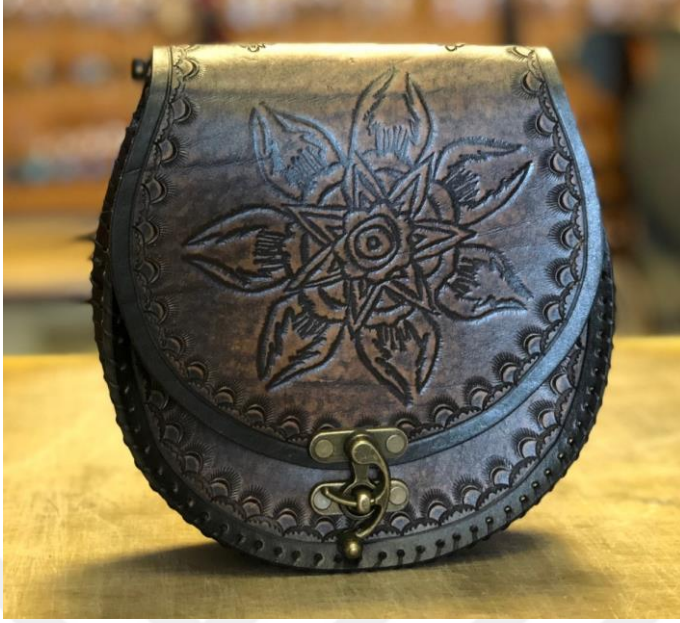
Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın gövdesinin tamamına bitkisel motifler baskı tekniğıyle uygulanmıştır. Çanta parçaları çarklı zımbayla delinerek mumlu ipe tutturulmuştur. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Çantanın ana gövde hattından, kenar kısımlarından ince siyah kontur geçilmiştir. Yuvarlak bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 13

Örnek No: 13

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, zımpara, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boyu:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın tamamında bitkisel motif kullanılmıştır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Kapak kısmına çiçek motifi, kenarlarındaki motiflere baskı tekniği yapılmıştır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çanta parçaları çarklı zımba ile delinerek mumlu iple tutturulmuştur.

BİLGİ FORMU 14

Örnek No: 14

Ürünün Türü: Evrak Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 44 cm **Boy:** 22 cm **Derinlik:** 12 cm

Kullanılan Renk: Siyah

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Boyama tekniği, aplikasyon tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta dikdörtgen bir yapıya sahiptir. Çanta kapanması için tokayla birleştirilmiştir. Çanta parçaları makine dikişi ile tutturulmuştur. Çantada bir kısa sap bir de yan körüklerden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 15

Örnek No: 12

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara –Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Açık kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın gövdesinin tamamına geometrik şekilde baskı tekniği uygulanmıştır. Çanta parçaları çarklı zımbayla delinerek mumlu iple tutturulmuştur.

Yuvarlak bir yapıya sahiptir. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 16

Örnek No: 16

Ürünün Türü: Portföy Çanta

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, yeşil

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle yapılmıştır, çantanın orta kısmında hayvansal motif işlenmiştir. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir. İç bölmesi tek bölümden oluşmaktadır.

BİLGİ FORMU 17

Örnek No: 17

Ürünün Türü: El Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Yeşil

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğıyle yapılmıştır. Çanta kare bir forma sahiptir. Çanta parçaları elde dikilerek tutturulmuştur. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır.

BİLGİ FORMU 18

Örnek No: 18

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın tamamına geometrik motifler baskı tekniğıyle yapılmıştır. Çantanın orta kısmında kilim deseni mevcuttur. Çanta parçaları çarklı zımbayla delinerek elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 19

Örnek No: 19

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına insan (hayvansal) motifi baskı tekniğiyle yapılmıştır. Çantada ön cep kısmı bulunmaktadır. Çanta parçaları çarklı zımba ile delinerek, mumlu iplikle elde dikilerek tutturulmuştur.İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 20

Örnek No: 20

Ürünün Türü: Postacı Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın ön cep ve kapak kısmına bitkisel motif baskı tekniğıyle yapılmıştır. Çantada ön cep kısmı bulunmaktadır. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Çanta parçaları çarklı zımba ile delinerek, mumlu iplikle elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 21

Örnek No: 21

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Yeşil , siyah

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle uygulanmıştır. Çanta parçaları çarklı zımbayla delinerek mumlu ipe tutturulmuştur. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantanın kapak kısmından ince siyah kontur geçilmiştir. Yuvarlak bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 22

Örnek No: 8

Ürünün Türü: Portföy Çanta

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, sarı

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına bitkisel motifler baskı yöntemiyle yapılmıştır. Çantanın orta kısmında geometrik motif yapılmıştır. Çanta parçaları çarklı zımba ile delinerek mumlu iplikle elde dikilerek tutturulmuştur. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 23

Örnek No: 23

Ürünün Türü: Portföy Çanta

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 24 cm **Boy:** 21,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Elde dikim

Kompozisyon: Çantanın kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle yapılmıştır. Orta kısmında hayvansal motif bulunmaktadır. Baskı yöntemiyle yapılmıştır. Çanta parçaları çarklı zımba ile delinerek mumlu iplikle elde dikilerek tutturulmuştur. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Dikdörtgen bir yapıya sahiptir.

BİLGİ FORMU 24

Örnek No: 24

Ürünün Türü: Evrak Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Güven Deri

İnceleme Tarihi: 05.08.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 13,5 cm **Boyu:** 15,5 cm **Derinlik:** 8,5 cm

Kullanılan Renk: Siyah

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta dikdörtgen forma sahiptir. Çanta kapanması için tokayla birleştirilmiştir. Çanta parçaları makine dikişi ile tutturulmuştur. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantada bir kısa sap bir de yan körüklerden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 25

Örnek No: 25

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 25 cm **Boy:** 25 cm **Derinlik:** 7,5 cm

Kullanılan Renk: Açık ve koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle uygulanmıştır. Çiçek deseni oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları makinede

birleştirilmiştir. antada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından ince siyah kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 26

Örnek No: 26

Ürünün Türü: Evrak Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Yılmaz Deri El Sanatları

İnceleme Tarihi: 20.06.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, çanta tokası, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 44 cm **Boy:** 22 cm **Derinlik:** 12 cm

Kullanılan Renk: Taba, siyah

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi, kapalı zımba

Kompozisyon: Çanta dikdörtgen forma sahiptir. Çantanın kapak kısmında bitkisel motif kesilip oyularak boyanmıştır, kalan kısımları baskı tekniğiyle yapılmıştır. Çanta kapanması için tokayla birleştirilmiştir. Çanta parçaları makine dikişi ile tutturulmuştur. İç kısmı üç bölmeden oluşmaktadır. Çantada bir kısa sap bir de yan körüklerden çıkan uzun sap bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 27

Örnek No: 27

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, değerli taş, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 25 cm **Boy:** 19 cm **Derinlik:** 7,5 cm

Kullanılan Renk: Açık ve koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Kakma (gömme) tekniği, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğıyle uygulanmıştır. Değerli taş kakma (gömmе) tekniğıyle uygulanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 28

Örnek No: 28

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zimba, fermejüp, anilin boya, değerli taş, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 25 cm **Boy:** 19 cm **Derinlik:** 7,5 cm

Kullanılan Renk: Açık ve koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Kakma (gömmе) tekniği, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğıyle uygulanmıştır. Değerli taş kakma (gömmе) tekniğıyle uygulanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 29

Örnek No: 27

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, değerli taş, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 25 cm **Boy:** 19 cm **Derinlik:** 7,5 cm

Kullanılan Renk: Açık kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Kakma (gömmе) tekniği, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle uygulanmıştır. Değerli taş kakma (gömmе) tekniğiyle uygulanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı iki bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 30

Örnek No: 25

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 22,5 cm **Boy:** 15 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Açık kahverengi, bordo, yeşil

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğiyle uygulanmıştır. Lale deseni oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından ince koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 31

Örnek No: 31

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zımba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 22,5 cm **Boy:** 15 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğıyle uygulanmıştır. At figürü (hayvansal motif) oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından ince koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

BİLGİ FORMU 32

Örnek No: 32

Ürünün Türü: Kol Çantası

Bulunduğu Yer: Ankara – Öykü El Sanatları

İnceleme Tarihi: 15.07.2019

Kullanılan Malzeme: Kösele, mumlu iplik, kapalı zimba, fermejüp, anilin boya, çanta tokası

Kullanım Yeri: Giyim aksesuarı

Ürünün Boyutları:

Eni: 22,5 cm **Boy:** 15 cm **Derinlik:** 6,5 cm

Kullanılan Renk: Koyu kahverengi, mavi, bordo

Uygulanan Teknik:

Yüzey Süslemede: Keserek işleme, baskı tekniği, boyama tekniği

Birleştirmede: Makine dikişi

Kompozisyon: Çantanın ana gövde ve üst kapak kısmına bitkisel motifler baskı tekniğıyle uygulanmıştır. Gemi figürü (geometrik motif) oyularak boyanmıştır. Çanta parçaları makinede birleştirilmiştir. İç kısmı tek bölmeden oluşmaktadır. Çantada kola takılabilen kulp kısmı bulunmaktadır. Yuvarlak bir yapıya sahiptir. Çantanın kapak kısmından ince koyu kahverengi kontur geçilmiştir.

4.3. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

4.3.1. Kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme teknikleri

Araştırma kapsamına alınan kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme tekniklerine ilişkin dağılım Çizelge 4.1’de sunulmuştur.

Çizelge 4.1. Kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme tekniklerine ilişkin dağılım

Kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme teknikleri	f	%
Boyama tekniği	30	93,75
Baskı tekniği	29	90,6
Keserek işleme	20	62,5
Kakma (gömme) tekniği	3	9,37
Aplikasyon tekniği	2	6,25

*Kösele çantalarda birden fazla teknik kullanıldığı için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.1’e göre Ankara ilinde bulunan kösele çantalara uygulanan deri yüzey süsleme tekniklerine göre, % 93,75’inin boyama tekniği, % 90,6’sının baskı tekniği, % 62,5’inin keserek işleme, % 9,37’sinin kakma (gömme) tekniği, % 6,25’inin de aplikasyon tekniği kullanıldığı görülmektedir.

Elde edilen verilere göre kösele çantalarda birden fazla tekniğin kullanıldığı görülmüştür. Yoğun olarak boyama tekniği ve baskı tekniği uygulanmıştır. Kakma (gömme) tekniği ve aplikasyon tekniği daha az kullanılmıştır.

4.3.2. Kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitleri

Araştırma kapsamına alınan kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitlerine ilişkin dağılım Çizelge 4.2’de sunulmuştur.

Çizelge 4.2. Kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitleri

Kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitleri	f	%
Vaketa (dana derisi)	20	62,6
Meşin (koyun derisi)	9	28,1
Manda	3	9,3
Toplam	32	100

Çizelge 4.2'e göre kösele çanta yapımında kullanılan deri çeşitlerine göre, % 62,5'inin vaketa (dana derisi), % 28,1'inin meşin (koyun derisi), % 9,3'ünün de manda derisi olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre, kösele çanta yapımında vaketa (dana derisi)'nin fazla kullanıldığı, manda derisinin az kullanıldığı görülmektedir.

4.3.3. Kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılım

Araştırma kapsamına alınan kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılım Çizelge 4.3'te sunulmuştur.

Çizelge 4.3. Kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılım

Kösele çanta yapımında kullanılan deri renkleri	f	%
Koyu kahverengi	17	53,1
Açık kahverengi	8	25
Yeşil	6	18,7
Siyah	6	18,7
Bordo	5	15,6
Mavi	2	6,2
Taba	2	6,2
Sarı	1	3,1
Turuncu	1	3,1
Vişne çürüğü	1	3,1

*Kösele çantalarda birden fazla renk kullanıldığı için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.3'e göre, kösele çanta yapımında kullanılan deri renklerine ilişkin dağılımda % 53,1'inin koyu kahverengi, % 25'inin açık kahverengi, % 18,7'sinin

yeşil, % 18.7'sinin siyah, % 15.6'sının bordo, % 6.2'sinin mavi, % 6.2'sinin taba, % 3.1'inin sarı, % 3.1'inin turuncu, % 3.1'inde de vişne çürüğü rengi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre, kösele çanta yapımında kullanılan renklerde koyu kahverenginin daha fazla kullanıldığı, sarı, turuncu ve vişne çürüğü renginin daha az kullanıldığı söylenebilir.

4.3.4. Kösele çantalarda kullanılan desenlerin özelliklerine ilişkin dağılım

Araştırma kapsamına alınan deri ürünlerde kullanılan desenlerin özelliklerine ilişkin dağılım Çizelge 4.4'de sunulmuştur.

Çizelge 4.4. Kösele çantalarda kullanılan desenlerin özelliklerine ilişkin dağılım

Kösele çantalarda kullanılan desenlerin özellikleri	f	%
Bitkisel	23	71,8
Geometrik	9	28,1
Hayvansal	8	25.0
Desen kullanılmayan	3	9.3

*Kösele çantalarda birden fazla desen kullanıldığı için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.4'e göre, kösele çantalarda kullanılan desenlerin özellikleri incelendiğinde % 71.8'inin bitkisel, % 28.1'inin geometrik, % 25'inin hayvansal desen kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre kösele çantalarda birden fazla desen kullanıldığı görülmüştür. Yoğun olarak bitkisel desen kullanıldığı görülmüştür. Hayvansal desenin daha az kullanıldığı ve 3 çantada desen kullanılmadığı görülmüştür.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Ankara il merkezinde üretim atölyelerinde bulunan kösele çantalarda süsleme özelliklerinin incelendiği bu tezde, Ankara’da deri ustalarıyla görüşülmüş kösele çanta örneklerine ait fotoğraflar sunulmuştur. Eserlerin teknik, boyut, araç gereç, kompozisyon özellikleri ve çanta çeşitleri incelenmiş ve her bir ürün için hazırlanan bilgi formunda bu özellikler belirtilmiştir.

Ankara il merkezinde üretilen kösele çanta çeşitleri; el çantası, kol çantası, postacı çantası, evrak çantası ve portföy çanta olduğu tespit edilmiştir.

Kösele çanta üretiminde yüzey süslemede en çok boyama ve baskı tekniği kullanılmakta, keserek işleme tekniği de yoğun olarak uygulanmıştır. Kakma (gömme) tekniği ve aplikasyon yüzey süsleme teknikleri kösele çantalarda görülmüştür. Kösele çantalarda birleştirme tekniği uygulanmıştır.

Araştırmaya konu olan kösele çantaların yapımında kullanılan renklerde koyu kahverenginin daha fazla kullanıldığı, yeşil, siyah, bordo, mavi, taba, sarı, turuncu ve vişne çürüğü renginin daha az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kösele çantalarda birden fazla desen kullanılmış, yoğun olarak bitkisel desen, geometrik ve hayvansal desenin ise daha az kullanıldığı görülmüştür.

Öneriler

Köklü bir geçmişe sahip olan, el sanatı dallarından biri olan kösele çanta sektörüne yeteri kadar önem verilmeli ve bu köklü mirası gelecek kuşaklara aktarmak için devlet desteğinde çalışmalar yapılmalıdır.

Kösele çanta yapımında süsleme teknikleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu alanda gelişmeler yakından takip edilmeli ve araştırmalar yapılmalıdır.

Atölye sayısı artırılıp, gerekli olan araç gereçler temin edilmelidir.

Müzelerde ve çeşitli kurumlarda kültürel özelliklere sahip el sanatlarının gelecek nesillere aktarılması amacıyla çalışma atölyeleri açılmalıdır.

Müzelerde eserlerde kullanılan desenler, aslına uygun şekilde modernize edilip katalog haline getirilerek yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağakay, M. (1974). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Bilgi Basımevi.
- Akalın, S. Yılğör, A. ve Seyhan, N. (1993). *Ayakkabıcılık Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Basımevi.
- Alparslan, E. (2001). *Bazı Müzelerde Bulunan Deri Ürünlerin Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*. Sanatta Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpaslan, S. A. (2003). *Tasarım Mesleki Resim*. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Anonim. (1997). *Eczacıbaşı Ansiklopedisi*. İstanbul: Yem Yayıncılık.
- Çığ, K. (1971). *Türk Kitap Kapları*. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Çiçek, R. (2010). *Ankara İli Merkezinde Üretilen Deri Çantaların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gökçesu, Z. (1995). *Deri Teknolojisi*. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Gökçesu, Z. (2002). *Deri Teknikleri*. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Görür, S. (2007). *İstanbul İl Piyasalarında Bulunan El Yapımı Dekoratif Deri Ev ve Giyim Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hançerlioğlu, O. (1992). *Türk Dili Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kanbay, H. (1993). Derinin Öyküsü. *Art Dekor Aylık Dekorasyon ve Sanat Dergisi*, 31, 208-212.
- Katlı, T. (2001). *İç Anadolu Bölgesi Etnografya Müzelerinde Bulunan Deri Ürünlerin Süsleme ve Kompozisyon Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Korkusuz, S. (1971). *Nakış*. Ankara: Er ofset.
- Korkusuz, S. (1992). *Nakış*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Koyunlu, A. (1986). Kaybolan El Sanatlarından Deri ve Dericilik. *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, (34-35), 26-31.
- Mesara, G. (1991). Günümüzde Kağıt Oymacılığı. *Kültür ve Sanat Dergisi*.
- Meydan Larousse. (1963). Cilt 4. İstanbul: Meydan.
- Özdemir, M. (2004). *Geçmişte ve Günümüzde El Sanatları Çerçevesinde Üretilen Deri Ürünleri Üzerinde Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdemir, M., Kayabaşı N. (2007). *Geçmişten Günümüze Dericilik*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Özen, E., M. (1987). Yazma Eserlerde Deri. *Deri Leather Fashion Dergisi*, 9, 10-14.

Seçkinöz, M., Alpaslan, S., Komşuoğlu, Ş., İmer, A., Etike, S. (1986). *Süsleme Resmi ve Süsleme Sanatları Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Sözen, M. (1993). *Tarihsel Gelişim İçinde Türk Sanatı*. İstanbul: Anadolu Bankası Kültür Yayınları.

Taner, N. (1984). *Yalova İlçesinde Semercilik*. IV. Ulusal El Sanatları Sempozyumu. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Yayınları, İzmir.

Turani, A. (1993). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Türk Ansiklopedisi. (1963). Ankara: Milli Eğitim.

İnternet 1: Ankara fotoğrafı,

https://www.google.com.tr/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=nNRfXamnDcWjkwXb9begDw&q=ankara+kocatepe+atakule+foto%C4%9Fraflar%C4%B1&oq=ankara+kocatepe+atakule+foto%C4%9Fraflar%C4%B1&gs_l=img.3...9827.11312..11664...0.0..0.158.1300.0j9.....0....1..gws-wiz-img.lkt6WN64YgU&ved=0ahUKEwip5bKP-JjkAhXF0aQKHdv6DfQQ4dUDCAY&uact=5#imgsrc=gBSC2TEIrNOeFM: adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet 2: Ankara ili hakkında bilgi,

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ankara_co%C4%9Frafyas%C4%B1#:~:text=Ankara%20co%C4%9Frafyas%C4%B1%2C%20Ankara%20ili%20%C4%B0%C3%A7,bat%C4%B1s%C4%B1nda%20Eski%C5%9Fehir%2C%20kuzeyinde%20%C3%87ank%C4%B1r%C4%B1%20 adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet 3: Derinin bölümleri,

https://www.google.com/search?q=derinin+b%C3%B6l%C3%BCmleri&rlz=1C1YUOF_trTR822TR823&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwig78zj-JjkAhVwwMQBHdlmBeMQ_AUIESgB&biw=1366&bih=657#imgsrc=pfpC KsqcWoXsM adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet 4: Derinin yapısı,

https://www.google.com/search?q=derinin+yap%C4%B1s%C4%B1&rlz=1C1YUOF_trTR822TR823&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiS6-qP-ZjkAhU7wMQBHepnAaMQ_AUIESgB&biw=1366&bih=657#imgsrc=gm3T6 ENaOf0qIM adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet 5: Derinin işlenmesi,

http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%87anta%20Tasar%C4%B1m%C4%B1.pdf adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet 6: Yapıştırarak kenar çevirme,

http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Elde%20Birle%C5%9Firme%20Teknikleri.pdf adresinden 23.08.2019 tarihinde alınmıştır.

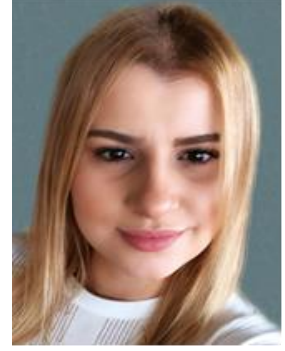

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : PALALI Gizem
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 18.06.1991, Çankaya
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0533 478 90 03
e-mail : giz-pa@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi	Devam ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi STF	2015
Lise	Çankaya Lisesi - Ankara	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-2019	Bahar Babacan Beauty Center	Asistan
2016-2017	AB Eğitim ve Gençlik Programı	Editör
2009-2010	Ankara'ya Engellilerin Sorununu Anlatma Projesi	Koordinatör Yardımcısı
2007-2008	Kadınız-Okuyacağız-Üreteceğiz (Okuma-Yazma kursu)	Koordinatör Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce

Sergiler

-Ataşehir Belediyesi Deri İşlemeciliği kursu 14.06.2019
658. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali 01.07.2019

Hobiler

El sanatları ile ilgilenmek, kitap okumak

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

